

ČEKOSLOVAKIJOJE

HUSAK VIETOJ DUBČEKO — PRISIMINIMAI IŠ LIETUVOS

Pirmosios žinios iš Čekoslovakijos apie naują sovietų okupaciją praeitų metų vasarą buvo maloni staigmena. Atrodė, kad ten nėra 'kvislingų'. Vyriausybė nors ir komunistinė, tačiau pasiryžusi kovoti už galimai didesnę asmens ir viso krašto laisvę toje sistemoje. Tai buvo tikrai nuostabus reiškinys, jei prisiminsime Lietuvos 1939-1940 metų įvykius. Pas mus kaip ir visuose kituose tuo laiku ar vėliau okupuotuose kraštuose, tuč tuojau atsirado politikų ir visuomenės veikėjų, kurie sovietų persvaros akivaizdoje bandė išgelbėti ką dar galima. Kurie naiviai galvojo, kad Smetona yra sovietams 'nepriimtinas', bet jie 'priimtini' ir ko gero Lietuvai dar galėtų išsiderėti 'orutinės Mongolijos' statusą.

Kaip žinia, toks galvojimas buvo klaidingas, ką iš anksto galima buvo numatyti, tačiau jis turbūt palengvino kai kurių asmenų likimą. Ir tai yra turbūt akstinas, skatinas ir kitus žmones kituose kraštuose, bent panašiose situacijose, elgtis panašiai.

Už tat ir buvo nuostabu skaityti, kad Čekoslovakijoje sovietai greitai negalėjo atrasti jiems patikimų žmonių, kurie galėtų pakeisti 'nusiakultusius'. Tiesa, situacija buvo kiek kitokia. Čekoslovakiją valdė komunistai ir Kremlius dėl įvairiausių sumetimų nenorėjo per daug triukšmo. Dar daugiau. Atrodo, kad politbiure nebuvo vienos nuomonės kaip reikia elgtis. Tačiau iš savo patirties žiūrėdami, mes galėjome lengvai numatyti tolimesnę ateitį. Būtent, sovietų pastangas išstiprinti, pastatant vyriausybę kuria jie galėtų pasitikėti.

Iš tikro, kai sovietai prieš mėnesį Čekoslovakijos teritorijoje pradėjo 1969 metų manevrus, kurių proga ten atvyko Kremliaus krašto apsaugos ministeris maršalas Grečko, jie taprogplanavo pastatyti ir naują vyriausybę. Į Pragę buvo pasiųsta 120 sovietų administracijos specialistų, kurie su Rytų Vokietijos tokių pat ekspertų talka, reikalui esant galėtų visą Čekoslovakiją pervesti ant sovietinių vėžių.

Šį kartą dėl sovietų malonės varžėsi net dvi čekų grupės. Viena jų buvo susidariusi iš kariuomenės 'politrukų', vadovaujama vyr. armijos politruko (ir sovietų piliečio) generolo Fratišek Bendrich, dėl savo smailos barzdos ir posto pravardžiuojamo 'Mefistu'. Jo grupę sudarė kariai ir buvę saugumie-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

čiai. Kitą grupę sudarė buvę stalinistai civilės administracijos aukšti pareigūnai, netekę savo postų ar buvę nužeminti per vadinamą 1968 metų Prahos pavasario revoliuciją.

Balandžio 1 d. maršalas Grečko ir Kremliaus užsienio reikalų viceministeris Semionovas pareikalavo iš prezidento Svobodos, kad tas pakeistų vyriausybę, tačiau Svoboda (Sovietų Sąjungos herojus) atsisakė tai padaryti, aiškindamas, kad tai partijos CK reikalas. Per derybas Semionovas Svobodą iško-liojęs 'kaip grandinį'.

Tuo pat laiku generolas Bedrich pareikalavo iš ministerio pirmininko Černik paskelbti, kad Čekoslovakijoje sudaryta karinė vyriausybė. Černikas tačiau atsisakė. Kompartijos prezidiume po 9 valandų diskusijų buvo pareiškta pasitikėjimas partijos vadui Dubčekui. Tą naktį nūlėmė slovakių kompartijos vadas Husak, pareiškdamas, "jei Dubčekas pašalinamas, pasitraukiame ir mes visi". Husakas pareikalavo, kad tas jo pareikšimas būtų užprotokuluotas ir paskelbtas viešumai. Dėl ko, paaiškėjo po kelių savaičių.

Mat, Husakas skaitosi priimtinu Maskvai, nors ir noris kiek didesnės nepriklausomybės. Husako pavyzdys užkrėtė kitus prezidiumo narius (jų tada buvo 21, dar bar tas skaičius sumažintas iki 9) ir jie vienbalsiai pareiškė pasitikėjimą Dubčekui, kuris balandžio 2 d. kalbėjo telefonu su pačiu Brežnevu. Brežnevas pasirodė esąs geram ūpe ir pažadėjo iš Prahos atšaukti savo administracijos ekspertus ir atsisakyti nuo vietos 'kvislingų' tal- kos. Bet Dubčekas iš savo pusės turėjo pažadėti

įvesti didesnę savo tautiečių kontrolę. Dubčekas išsilaikymo padarėsi jo šalininkai bandė tai išnaudoti. Spauldoje pasirodė aiškinimų, kad išsišokimus prieš sovietus ledo rutulio komandos laimėjimo Stockholme proga Čekoslovakijoje iššaukė provokatoriai, kurie norėjo iš to laimėti, be to ir vidaus reikalų ministeris, Maskvai ištikimas, Groesser tyčia nesi-griebė reikalingų priemonių tiems ekscesams užkirsti kelią. Kartu buvo paskelbtas specialios CK komisijos paruoštas pranešimas apie prasi-lenkimus su įstatymais iki 1968 m., kuris meta šešėlį ne tik į daugelį buvusių 'stalinistų' bet ir dabar esančių CK viršūnėse "konservatorių" ir tokiu būdu juos sukom-promitavo.

Tokiu būdu atrodė, kad Prahos komunistiniai 'reformistai' nors ir su naujom nuolaidom, bet šiaip taip savo pozicijas atlaikė. Tačiau tai truko neilgai. Atrodo, kad Maskva pačių čekų ir slovakių nesutarimais džiaugėsi ir juos labai 'subtyliai' kurstė. Husakas, kuris yra patikimas Maskvai ir kartu per balandžio 1 d. balsavimą laimėjo ir 'liberalų' simpatijų, buvo išrinktas nauju Čekoslovakijos kompartijos generaliniu sekretorium. Dubčekas nustumtas į mažiau reikšmingą sei-

Chicagoje, Vyčių salėje balandžio 13 d. įvyko ALT Chicago Skyriaus metinė konferencija. Nuotraukoje konferencijos garbės prezidiumas. Iš kairės: LB Chicago apyg. pirm. A. Juškevičius, Lietuvių Fondo atstovas A. Rėklaitis, Lietuvos gen. konsulas dr. P. Daužvardis, Lietuvos pasiuntinybės patarėjas Šveicarijoje dr. A. Gerutis, ALT Chicago skyr. pirmininkas A. Pužauskas, dr. P. Grigaitis ir ALT S-gos pirm. T. Blinstrubas. Konferencijos metu dr. A. Geručiu buvo įteiktas medalis, išleistas Lietuvių Fondo, Lietuvos valstybės atkūrimo paskelbimo 50 metų sukakčiai paminėti. Dr. P. Daužvardis įteikia medalį dr. A. Geručiu.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS SUKAKTUVINIS SEIMAS NEW YORKE

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga įsteigta prieš dvidešimt metų

mo pirmininko vietą, kurią iki šiol turėjęs reformistas Smrkovskis buvo pašalintas iš CK. Kartu su juo buvo nužeminti ir kai kurie buvę konservatoriai. Rezultate Maskva sustiprino savo įtaką, nors ir griebsi daug geresnės politikos, kurios tikrai būtų pavydėję pirmieji mūsų bendravimo šalininkai ir bandytojai.

KAN. MYKOLAS VAITKUS 1968 METŲ LITERATŪROS LAUREATAS

Lietuvių rašytojų draugijos tradicinė 1000 dol. premija, kurios mecenatas yra Lietuvių Fondas, už geriausiąją 1968 m. knygą balandžio 20 d. Chicagoje paskirta lietuvių literatūros veteranui, poetui, beletristui ir memuarininkui Mykolui Vaitkui. Premija rašytojui teko už du atsi-

minimų toms "Nepriklausomybės saulėj", iš leistus Nidoj, Anglijoje.

Šiemetinę premiją skirti komisiją sudarė: K. Bradūnas -- pirm., P. Gaučys -- sekret., ir nariai N. Jankutė-Užubalienė, dar A. Šešplaukis ir dr. P. Kisieliū -- Lietuvių Fondo atstovas.

EMILIJĄ ČEKIENĘ

New Yorke, todėl ir šis sukaktuvinis seimas š. m. gegužės 30-31 dienomis ruošiamas New Yorke.

Naujieji ateiviai atvykę į šį kraštą radom daugybę pirmųjų imigrantų lietuvių pristeigtų organizacijų, į kurių daugelį mes patys įstojom nariais, kai kurias naujai steigėme, o tautinės minties organizacijos, įvairiais vardais besivadinančios 1949 m. gegužės 22 d. nutarė susijungti ir išrinko vieną vadovybę -- ALT S-gos Tarybą ir pirmąją Sąjungos Centro Valdybą, kuri savo veiklos pagrinde tęsė ankstyvesnių JAV lietuvių tradicijas bei siekė. Čia susijungė ne tik kelios organizacijos, siekusios to paties tikslo tik šiek tiek skirtingais metodais, bet ir keletas lietuvių ateivių kartos: pirmieji emigrantai, naujieji ir šiame krašte jau gimusieji. Trys generacijos vienu metu suprato Sąjungos uždavinius, sugebėjo kartu sutartinai dirbti ir vadovauti, kurių pagrindinis tikslas buvo išvaduoti Lietuvą iš komunistinės priespaudos, grąžinti į jai priklausantią vietą, laisvųjų ir demokratiinių valstybių tarpe ir vėl bendradarbiauti su Vakarų pasauliu, kuriam lietuvių tauta priklauso pagal savo istoriją ir kultūrą.

Ir taip visoms trimis tautinės minties generacijoms drauge bedirbant ir kiekvienos iš jų atstovams vadovaujant, kartais, kaip ir kiekvienoje šeimoje pasibarant, pasiginčijant, prabėgo jau 20 metų.

Daugelis iš aktyviųjų darbuotojų paliko gyvųjų pasaulį savo idėjas perduodami jaunesniems. Žmogaus amžiu-

je antrieji 20 metų yra pats tvirčiausias, jo darbų produktyviausias laikotarpis. Pagal žmogaus amžių, pagal jo jėgas eina ir organizacijos veikla savo narių jėgomis, kūrybingumu, darbštumu, todėl ir ALT S-gos per dvidešimt metų nueitas kelias, narių atlikti darbai nėra atsitiktiniai organizacijos įvykiai, o palikę gilų pėdsaką bendrajame JAV lietuvių išeivijos gyvenime.

Šiam neeiliniam Sąjungos seimui teks atlikti daugiau ir sunkesnių uždavinių nei kitiems dvi- metiniams seimams. Be kritiško žvilgsnio į Sąjungos per 20 metų nueitą kelią taip pat bus pagerbti ir amžinybę iškeiliavę mūsų aktyvieji darbuotojai, o jų, deja, per tą laiką susidarė jau visa eilė iš visų trijų generacijų. O vienas iš sunkiausių klausimų bus nu-sagstymas veiklos gairių ateičiai. Šis seimas sieks darnesnės tautinės srovės veiklos ir ieškos naujų kelių lietuvių stiprinti ir Lietuvai laisvinti, kaip skelbia S-gos Centro Valdyba savo žodyje apie artėjančią seimą.

Seimas vyks New Yorke didmiesčio širdyje, visiems gerai žinomo vardo Roosevelt viešbutyje, garsioje Madison Ave. prie 45 gatvės.

Laiko liko mažai, todėl skubiai ruošimės dalyvauti iš tolimiausių JAV vietų su šeimomis, kurios turės puikią progą lankyti didžiojo New Yorke miesto išmybes, kurių jame netrūksta.

• Amerikos Lietuvių Taryba dar prieš Lietuvių Kongresą Detrote organizuoja sritines konferencijas laisvinimo darbai aptarti, suintensyvinti, stipriau susiorganizuoti.

-- O, koks buvo gražus sapnas!...

LIKIMO IŠBLAŠKYTI LIETUVIAI

MIAMI - LIETUVIŲ CENTRAS PIETUOSE

Šį kartą rašysiu apie Floridos lietuvių koloniją ir jų centrą Miami mieste, kur jau prieš dešimtmečius daugybė senesnio amžiaus mūsų tautiečių pasirinko šiltame klimato leisti paskutinius gyvenimo metus -- ir kurių vietose dabar gyvena kiti, vėlesnieji.

Miami ir Miami Beach yra atskiri miestai rytiniame pietinės Floridos gale, Atlanto pakraštyje.

Miami miestas yra vakaruose ilgos, plotosios įlankos, kurią užpildo vanduo iš Atlanto. Tos įlankos rytų pusėje, vienoje ilgoje saloje prie Atlanto, yra Miami Beach kurortas, Miami miestas ir Miami Beach sujungti eile supiltų ir vietomis iškeltų tiltų.

Į Miami važiuojant iš Šiaurės, Atlanto pakraščiu einančių kelių, pilna mažesnių ir didesnių miestelių, kurie veik visi kurortiniai. Tuose miesteliuose gyvena ir atostogauja tie, kurie nori išvengti Miami susigrūdimą ir aukštesnių kainų. Ten galima užtikti ir pastoviai apsigyvenusių lietuvių.

Miami ribose žemė aukščiausiai iškylus tik 20 pėdų virš vandens paviršiaus; vietomis praskydus nepereinamais pelkynais, ypač toliau į vakarus nuo Miami; juose pilna krokodilų ir kitų žvėrelių, ir gausybė įvairiomis plunksnomis pasipuošusių didelių ir mažų paukščių.

KAD NEPATEKTI Į KUBĄ --

Nuo Miami tolyn į pietus tęsiasi daugybė įvairaus dydžio salėlių, kurios visos sujungtos pylimais ir tiltais ir turi ištiso kello apie 150 mylių iki paskutinės salos, kur yra Key West miestas.

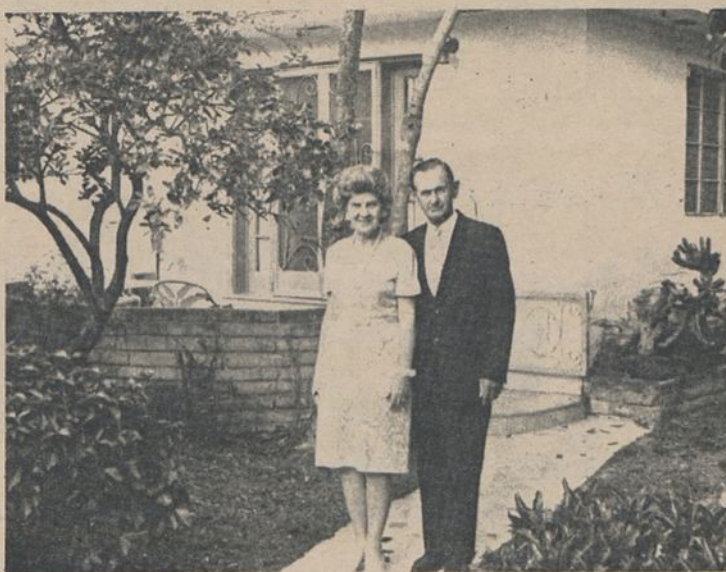
Iš Miami, palyginamai netoli yra Kuba, dėl to daugelis lietuvių skrendančių su keleiviais į Miami būna kokio piktadario ginklų priveržiami skristi į Castro valdomą Kubą. Iki šioliečių Havaną atskraidintus amerikiečius (ir Pietų Amerikos keleivius) komunistai išnaudodavo

K. S. KARPIUS

priversdami pas juos nakvoti ir už nakvynę imdami po \$30. Dabar padarytas "palengvinimas": leidžiama kitais lėk-

ti su sąlygomis, kad vėliau galėtų persikelti į šiltą kraštą.

Apsukresni ir turtingesni, vietoje išsėjęsi, atvykę perka viešbučius, motelius ir svečiams namus ir iš to gražiai gyvena.

Mokytoja Ona Kaulakienė su vyru A.D. Kaulakiu, prie savo namo. Abu buvę chigagiečiai, Miami kolonijoje gyvena nuo 1947 metų.

tuvais grįžti į Miami tą patį dieną.

Kai vasario pradžioje buvau pakviestas į Miami parodyti lietuviams Prezidento Smetonos filmus sąryšyje su jo 25 metų mirties sukakties minėjimu, rengėjams pranešiau jog skrisiu tik į St. Petersburgą, apie 300 mylių šiaurėje nuo Miami, o iš ten į Miami vyksiu autobusu, kad nebūčiau nuskraidintas į Kubą.

MIAMI LIETUVIŲ GYVENIMAS

Norint smulkiau aprašyti Miami miesto lietuvių gyvenimą, jų užsiėmimus, pramogas, malonumus ir nesmagumus, tekėtų pakartoti tai ką jau Dirvoje esu rašęs apie St. Peterburgo lietuvių. Miami taip pat pilnas našlių ir našliukų. Ten taip pat gyvena ir senyvų porų, turinčių puošnius namus ir šiaip sau namelius.

Pas juos, ypač žiemą metu važiuoja daugybė iš Šiaurės savaitė - kiti pailsėti, pasimaudyti, pasidiegoti saulėje, pasidiegoti; kiti važiuoja susipažinti

Veik kiekvienas privatiškas namas turi priedinių kambarių atsilankiusiems draugams ir giminėms priiglausti.

APIE LIKIMO IŠBLAŠKYTUS

Nuvykę į Miami, prezidento A. Smetonos mirties paminėjimo programai, vieną naktį buvau svečiu A. D. Kaulakio ir jo žmonos namuose.

Kaulakis, atvykęs į Ameriką kurį laiką dirbo Chicagoje anuomet leisto savaitraščio "Lietuva" spaustuvių kartu su neseniai mirusiu Juozu J. Bačiūnu, kai tą laikraštį redagavo A. Šernas ir B.K. Balutis.

Išmokęs amato vėliau Kaulakis įsteigė savo spaustuvių, kuri su laiku išaugo į didelę komerciniam spaudos darbams, kurioje dirbo 15 darbininkų.

"TIMELESS LITHUANIA"

Sovietams užgrobęs Lietuvą, 1940 metais grįžęs iš Kauno JAV pasiuntinys Lietuvis Dr. Norem parašė veikalą "Timeless Lithuania". Neturėdamas lėšų knygai išspausdinti, ir manydamas kad ta knyga daugiau priklausytų lietuviams, Dr. Norem sužinojęs apie Kaulakio spaustuvių padėdavo savo veikalą Kaulakiui pažinti kas būtų galima padaryti.

Antras čia Miami gyvena Dr. S.T. Tamošaitis su žmona Bronė, clevelandiečiai, Greta Tamošaitė ir Kaulakio atsirado ir aš, trečias, taipgi turėjęs bendrą su "Timeless Lithuania" atspausdinimu.

Dr. Tamošaitis tada buvo Lietuvių Vaduotų Sąjungos centro valdybos pirmininkas, aš sekretorius, Bačiūnas -- išdėtininkas. (Iki pradėta "Timeless Lithuania" spausdinti, išdėtininku pasikeitė Jonas Smailis, detroitietis, jau miręs).

Prezidentas A. Smetona, 1942 metais apsigyvenęs Clevelande, sužinojęs apie Noremo kūrinį, panorą susipažinti su turiniu, LVS centro valdyba gavo Dr. Noremo sutikimą palikti rankraštį iš Kaulakio spaustuvių, p. Smetona jį patikrino, patikslino, ir liko tik pinigų klausimas knygos spausdinimui. Prezidentas Smetona labai norėjo, kad "Timeless Lithuania" būtų greičiau išleista.

LVS centro valdyba paskelbė aukų ir prenumeratų vauč. Visuo-menei parodžius nepaprastą susidomėjimą ir paramą "Timeless Lithuania" išspausdinimas buvo užtikrintas. Kadangi rankraštis originaliai buvo pavestas Kaulakio spaustuvių Chicagoje, ten ir spausdintas. Aš važinėčiau į Chicago korektūros skaityti -- ir "Timeless Lithuania" buvo atspausdinta tautininkų rengiamo Amerikos Lietuvių Visuotinio Seimo New York'e išvakarėse.

Seimas įvyko 1944 m. vasario 5 d. bet prezidentas Smetona knygos nesulaukė, negavo pamatyti, nes mirė sausio 9 d. Knyga seime buvo entuziastiškai priimta, ir po to visoje Amerikoje išplatinta.

Dabar Kaulakis apsigyveno Floridoje, Miami miesto pakraštyje, 1947 metais. Turi puikų na-

mą, didelį sodą; laiko praleidimui augina pietinio klimato vaisius ir daržoves. Jo žmona, Chicagoje gimusi lietuvaitė Ona Benešienaitė mokytoja Miami mokykloje. Lietuviškai išauklėta, ji daug dirba ir labai naudinga lietuvių santykiuose su amerikiečiais.

Tamošaičiai gyvena priemiestyje Coral Gables, Dr. Tamošaičiai sergant, kaip apie tai jau minėjau Dirvoje, operacijos metu buvo nuvykęs iš Clevelando duktė medicinos gydytoja Aldona, o vėliau duktė Rita iš Seattle padėti motinai ligonį prižiūrėti.

LIKIMO ATBLOKŠTI -- IŠ LIETUVOS

Pas Kaulakius žiemą įvykiantį sutikau vieną likimo atblokštą iš Lietuvos -- Antaną Dičmoną. I Pasaulinio karo pradžioje jaunų metų vyrui, abudu maišėmės Brooklyno draugijoje. Jis, atvykęs iš Šiaurės, šiaulius par., 1907 metais palengva įsijungė į rūbų siuvimo pramonę, kurioje daugelis tuometinių lietuvių pasekmingai praturtėjo. Po dviejų metų pastangų, jis tapo siuvyklos savininku - kontraktorium.

Lietuvai tapus nepriklausoma, jis susirūpino kuo galėtų būti naudingas savo tėvynei ir drauge su kitais amerikiečiais lietuviams akcionieriais įsteigė "Drobės" fabriką Kaune. Dabar Antanas Dičmonas atostogauja Floridoje.

Miami gyvena ir atostogauja daugiausia likimo atblokštų: Lietuvos operos solistė Antanina Dambauskaitė.

Kita, Chicagoje gimusi, buvus lietuvių chorui 1938 metais, Kauno konservatorijoje studijavusi pianino muziką, sopranas, Anita Navickaitė, Kaune ištekėjusi už muziko Karnavičiaus, Karui prisiėjęs, kaip JAV pilietis į grįžo į Ameriką, jos vyras liko. Su motina apsigyvenusi Miami Beach, turi svečiams namą. Anita ir pati dainavo ir vadovavo lietuvių "jaunuolių" (po 70 metų amžiaus) chorui, turėjo prieš keletą metų išgarsėjusį savo vadovaujamą Baltic Trio.

Pas Kaulakius sutikau žiemą įvykiantį ir vieną likimo atblokštą porą -- Jeronimą ir Emiliją Landsbergius, žinomo rašytojo Algirdo Landsbergio tėvus.

Dar viena, labai plačiai žinoma Lietuvos gyvenime, likimo atblokštą Miami mieste apsigyveno Jadvyga Tubilienė.

Senieji lietuvių atvykę į Miami gyventi, atsivežė ten ir savo organizacijas: SLA, LRKSA Sandaros, Balfo, ALT skyrus; grupavosi į chorų ir dainuodavo iki paskutinių savo dienų; toliau į jų vietas stodo kiti, jaunesni.

Miami Lietuvių Klubas gyvuoja jau trečias dešimtmetis, papildomas naujai atvykstančiais amžinybės iškėlusiu vietoje. Apie 20 metų atgal, tuometiniai veiklesnieji sudėjo pinigų pasistatė Lietuvių salę, kai kurie davė iki \$15,000, iš jų jau daugumas mirė.

Savo salėje rengia Vasario 16 minėjimus ir kitokius subvencijos, Vasario 16-tos atvejais sumanėsių veikėjų pastangomis gauna miesto burmistro ir gubernatoriaus proklamacijos. Pasikviečia žymesnių kalbėtojų ir programoms pildytojų iš Šiaurės.

Viskas tas daroma, kaip iš seniau buvo pradėta, savo lietuviškam bendravimui. Tik pastarais laikais pasiteikė įsimaišyti tokių kurie pradėjo lietuviams jų įstaigoje sakyti kad jie turi kalbėti angliškai, kad Lietuvos laisvės nesulauks, kad viskam tam pastangos veltui... Kiti su jais atvirai kovoja už savo lietuvišką garbę.

Viena ankstyvosios Miami kolonijos darbuotojų yra Julė Styles, iš Worcester, Mass. buv. Metropolitan operos solistės Polinos Stoškutės teta, Julės namai buvo pastogė ankstyviesiems inteligentams Miami atostogaujantiems kai dar moteliai buvo primityviški. Lietuvių klubo narė ji buvo viena darbščiausių kuomet prieš 20 metų rinktas kapitalas lietuvių klubo namams statyti. Kai našlė, ji gauna valmaitę, nes mirė sausio 9 d. Knyga seime buvo entuziastiškai priimta, ir po to visoje Amerikoje išplatinta.

Dabar Kaulakis apsigyveno Floridoje, Miami miesto pakraštyje, 1947 metais. Turi puikų na-

PO PIETŲ KRYŽIUM

VL. RADZEVIČIUS

PAVYZDĖLIS LIETUVIŠKAME ŠVIETIME

Savaitgalio mokyklas, kaip ir daugelį kitų institucijų, Australijoje suformavo vietos bendruomenės apylinkių valdybos pirmaisiais kūrimosi metais. Vėliau, prie įsteigtų lietuviškų parapijų kairur atsirado irgi lietuviškos savaitgalio mokyklos. Tos parapijos ir pasiėmė jas į savo globą, teikdamos joms visą reikalingą aprūpinimą.

Paskutiniu laiku padidėjo priekaištai, kad kairurios apylinkių valdybos jų globoje esančias savaitgalio mokyklas traktuoja kaip pamestinukus. Tų priekaištų iliustracijai čia panaudosis Adelaidės savaitgalio mokyklos pateiktus davinius, liečiančius paskutinius penkerius metus (1964-1968).

Sios mokyklos vedėjas p. V. Statnickas tvirtina kad vieno mokinio mokymas savaitgalio mokykloje per metus kaštuoja 10 dolerių. Jau išleidžiama mažiau, kas nors mokyme turi nukentėti.

Per minėtus penkerius metus Adelaidės ALB mokyklą, vidutiniškai lankė 44 mokiniai ir mokykla per tą laikotarpį turėjo išsiverti su 325 doleriais metams išleisdama vienam mokiniui \$7.38.

Prie šių išlaidų mokyklą globojanti apylinkės valdyba tik kartkartėmis teprisidėdavo keliais grašiais, kurie per penkerius metus tesudarė vos 120 dolerių -- po \$24 i metus! Pateikti daviniai rodo, kad Adelaidės apylinkės valdyba savai mokyklai davė: 1964 metais \$30, 1966 -- \$60 ir 1968 -- \$30; 1965 ir 1967 metais mokykla iš valdybos niekieno negavo.

Visai natūralu, kad skaitytojas klaus, tai iš kur ta Adelaidės savaitgalio mokykla gaudavo lėšų savo egzistencijai palaikyti. Iš kiekvienos šeimos, nežiūrint mokyklą lankančių jos vaikų skaičiaus, mokykla ima \$4 metams. Šie mokesčiai nesudaro net pilnos šimtinės. Likusią dalį vargiai negalais sutelkia tėvų komitetas, rengdamas balius, loterijas ar kitas pramogas. Atsistatinti mokyklą paremia viena kita organizacija.

Visa tai yra savotiškas elgetavimas ir jis jau nusibodo. Girdi, mokyklai neužtenka gražių kalbų ir pagyrimų, jai reikia visai konkrečios medžiaginės paramos.

Reikalavimai labai logiški ir visai suprantami, tačiau visa bėda, kad Australijos apylinkių valdybos ligšiol nesurado būdų savo finansiniam pajėgumui sustiprinti. Vadinamas Lietuvis Mokestis (anksčiau \$1, dabar \$2) per metus kolonijai teduoda tik po kelis desėtkus dolerių ir tais pačiais reikia dalintis su centru, sau tepasiliekant tik 45%. Tačiau kolonijų pajėgumą žinantieji tvirtina, kad viskas priklauso nuo apylinkių valdybų sumanumo ir energingumo. Australijos lietuvių nėra šykštūs ir kiekvieną konkretų užsimojimą nuoširdžiai remia. Yra, pagaliau, visa eilė bendruomeninių organizacijų, kurios paskutiniu laiku sustiprėjo ekonomiškai. Laukiama, kad ir jos prie mokyklų išlaikymo prisidėtų pastovia duokle.

NEGIRDĖTI nusidavimai savotiškai sukrėtė didelę Sydnejaus lietuvių koloniją, kai paaiškėjo, kad bendruomenės susirinkime buvo bandymų klastoti apylinkės valdybos rinkimų rezultatus. Susirinkimo mandatų komisijoj atsirado beveik 200 balsų daugiau, negu jų galėjo būti pagal balsuotojų skaičių. Pačiame susirinkime tuojau pat buvo padaryta priekaištų mandatų komisijai, nutarta pačius rinkimus anuliuoti, o visą reikimą perduoti apylinkės garbės teismui. Pasirodo, kad kova dėl valdžios vyksta ir tremtyje. Pačioje Australijoje tai naujiena, nes daugelyje kolonijų žmonės tiesiog vengia eiti betkoks atsakingesnes pareigas.

BALANDŽIO 26 dieną savo 20 metų sukaftuves švenčia Brisbaneje (Queenslande) veikiantis lietuvių moterų choras, kuriam per šį laiką dirguoja Klemensas Stankūnas. Choras nuostabus tuo, kad per 20 metų jis sugebėjo pasilikti beveik nežinomu už Brisbanės lietuvių kolonijos ribų. Jis nepasirodė jokioje dainų šventėje, Australijos Lietuvių Metraštėje nurodyta, kad tas Klemensas Stankūnas moterų chorą sudaręs tik 1958 metais, o prieš tai ten girdi veikęs Lietuviškos Dainos Mėgėjų Būrelis, kuris netik populiarinęs lietuviškas dainas, bet statęs ir savo sukurta veikalėlį "Sesutės sapnas". Tam būreliui vadovavęs irgi Kl. Stankūnas. Per abu vienetus tad ir susidaro 20 metų.

MELBOURNO Lietuvės (46-šios ponios, panelės ir jaunos mergaitės) savo originaliu 10 kilometrų žygiu šiomis dienomis surinko Melbourne Lietuvių Namams 2000 dolerių. "Mūsų Pastogėje" ryšium su tuo atsirado patarėjų vyrų, kurie nurodinėja, kaip toliau tos moterys turi telkti pinigų šiam teiksliui.

NETEISINGAI buvo priekaištaujama, kad ALB Australijos Krašto valdyba nepasižymi veikumu. Kaip dabar iš "Mūsų Pastogės" (Nr. 14/69) aiškėja, ta valdyba per pirmus tris savo veiklos mėnesius parašė sveikinamuosius laiškus dviems naujai sudarytoms lietuviškoms šeimoms (jų buvo tikrai daugiau), padėjo trims apylinkių valdyboms "už kilnų apylinkės vadovavimo ir jos reikalų tvarkymo darbą", pasveikino tris naujas apylinkių valdybas, kad jų nariai "sutiko ir prisiėmė kilnų ir garbingą apylinkės vadovavimo darbą". Nežiūrint šių reikšmingų darbų, tuo pačiu laiku dar spėta pasiųsti tris užuojautos, vieną padėką, viena sukaftutinį pasveikinimą ir vieną pasveikinimą mirusiojo vietą užėmusiam pirmininkui.

MIAMI LIETUVIŲ ORGANIZACIJOS

Miami lietuvių kolonijoje veikia šios organizacijos:

Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas, pirmininkas Wm. Valaitis.

Miami Lietuvių Taryba, Balfo 29-tas skyrus ir Miami Lietuvių Dramos Ratelis. Šioms trims pirmininkauja A.D. Kaulakis.

SLA 44 Kuopa ir A.L. Tautinės Sandaros 52-ra kuopa. Jų pirmininkas Fl. Rodgers (Radžius).

Miami Lietuvių Moterų Socialis Klubas, pirmininkė Helen Sabel.

ALRK Moterų Sąjungos 18 kuopa, pirmininkė J. Bukaveckienė. Miami Am. Liet. Piliečių Klubas antrašas: 3655 N.W. 34th Street, Miami, Fla.

Miami Amerikos Lietuvių Piliečių Klubo puošnus namas. Didelėje salėje vyksta subuvimai, minėjimai, koncertai, daugiausia žiemą metu.

SIBIRO TREMTINĖS UŽRAŠAI...

Stefanija Rūkienė, VERGIJOS KRYŽKELIUOSE. Viršelio aplankas Algio Muliolio. Ilustracijos tekste Vidos Stankuvienės. Knyga 44 puslapių, kaina 5 dol.

Stefanija Rūkienė šiuos savo užrašus skiria Sibire žuvusiems ir mirusiems lietuviams. Tai antkapis jų nežinomiems ar jau baigiantiems nykti kapams...

"Tai tikrai brangus antkapis, pastatytas tautos kankiniams vienos kankinės, kuriai likimas leido išlikti gyvai, kad liudyti visam laisvajam pasauliui apie baisiąją XX amžiaus vergijos imperiją ir pavergtųjų dalį. Ta knyga buvo jau seniai laukiama Nors autorė savo pergyvenimus yra dalimis aprašiusi viename ir kitame Amerikos lietuvių laikraštyje, tačiau jokios paskiros dalys negali atstoti visos knygoje atvaizduotos pilnumo" -- rašo Naujienos.

DIRVA

6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose" (paprastais viršeliais su aplanku), kaina 5 dol.

Mano adresas: (pavardė ir vardas)

..... (namo numeris ir gatvė)

..... (miestas ir valstybė, zip Nr.)

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išėina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpus.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.

SPAUDOS ETIKA

Kai kam spaudos etikos nubrėžtos normos tėra tik pasenusių žmonių prietarai. O kai kurie laikraščių bendradarbiai norėtų aiškinti nusistovėjusius spaudos dėsnius pagal jiems naudingą supratimą. Ir visa tai atsitinka dėl to, kad daugelis spaudos bendradarbių neatsižvelgia į savo, kaip laikraštininko, pagrindinę atsakomybę. O atsakomybės pareiga kiekvieną laikraštininką skatina sąžiningai tarnauti visuomenei. Laikraštininkas, kuris naudoja savo plunksną egoistiškiems ar kitiems niekinigiems tikslams, pažeidžia skaitytojų skonį ir išnaudoja visuomenės pasitikėjimą.

Laikraštininko atsakomybės pareiga turi būti pagrįsta: bešališkumu, garbingumu ir padarumu. Šios trys savybės sudaro gero žurnalizmo pagrindinius principus. Geras žurnalistas turi sugebėti skirti objektyvias žinias nuo savo asmeninės nuomonės, ar įvairių pagraziųjų, kurie kalbamajam reikalui nesuteikia nei rimtumo nei dėstomos minties aiškumo savybių. Laikraštyje negalima skelbti nepatikrintų faktų ir neoficialių kaltinimų, kurie apkaltintam asmeniui gali pakenkti jo kasdieninio gyvenimo pasisekimui. Lygiai taip pat negalima skelbti priešingų minčių ir įžeidinėjimų, kurie užgauna daugumos skaitytojų idėjinį išitikinimą. Jei dauguma laikraščių skaitytojų yra įsitikinę į savo skelbiamų idealų prasmingumą, jų garbingumą ir vertingumą, tai negalima tame laikraštyje skelbti priešiško minčių, kurios pažeistų susiformavusią skaitytojų nuomonę. Šioje vietoje noriu pastebėti, kad laikraštis privalo turėti skirtumą tarp skaitytojo teisės ir kai kurias žinias ir skaitytojo smalsumo. Šiuo atveju laikraštininkas neturi veržtis į privatų gyvenimą vieno skaitytojo smalsumo norą patenkinti, juo labiau jei tas įvykis visai nekenksmingas visuomenės viešajai tvarkai. Užgauliojimai nesuteikia tokiam spaudos bendradarbiui pasididžiavimo. Pagal visas esamas galimybes šitokių reiškinių reikėtų iš mūsų spaudos skilčių išvietinti. Lygiai taip pat reikėtų vengti perdėtų panegirikų. Šis neišmąstytas elgesys turėtų būti blo-

gas pasekmės: klaidina laikraščio skaitytojų viešąją nuomonę ir neužpelnytai kelia įgarbės ir pasididžiavimo sostą kartais be rimto pagrindo įvertintą asmenį.

Prie šių laikraščių būtinų savybių dar reikia priskirti viešojo padarumo reikalingumą. Be šios etinės ir viešosios moralės savybių laikraštis tampa nenuoširdus ir nešvarus. Negalima laikraštyje vartoti kasdieniniame gyvenime padorių žmonių nevartojamų žodžių, kurie pažeidžia skaitytojų skonį ir viešąsias padarumo normas, kurios yra vartojamos viešame visuomenės santykiavime. Purvu drabsytis gali gatvės išdykę pusbernai, bet ne laikraščių bendradarbiai, kurie yra atsakingi už viešąją visuomenės auklėjimą padarumo ir etikos normų linkme.

Spaudos laisvė be palaidos moralinių pareigų negali laikraščiui suteikti tvirtų kultūros ir etikos ramsčių, kuriesudarytų sveikus ir objektyvius pagrindus eiti pažangos keliais.

Prie čia sumintų spaudai reikalingų savybių dar pridėti, kad jai būtina reikalingas nuosirdumas, tiesa ir tikslumas. Šios savybės turėtų lydėti kiekvieną mūsų laikraštį, kuris yra pasiryžęs tarnauti lietuvių tautos kultūros ugdymui ir dirbti dėl tautos laisvės teisių sugrąžinimo. Šis didelis tikslas galės būti atsiektas ir įgyvendintas tik spaudos galbė, kuri bus pagrįsta tvirtom spaudos etikos ir kultūros normom.

(ia)

Mums rašo

REIKIA IŠVERSTI Į
KITAS KALBAS...

Stefanijos Rūkienės knyga "Vergijos Kryžkeliuose" perskačiau. Mano manymu, šią knygą turėtų perskaityti ne tik visi lietuviai bei angliškai kalbantieji, bet ir ispaniškas pasaulis (apie 200,000,000 pasaulio gyventojų yra ispaniškos kultūros). Knyga "Vergijos Kryžkeliuose" tai drama, aiškiai ir suprantamai, be pykčio ir pagiežos vaizduojanti kiekvienam laisvę mylinčiam žmogui, XX-jo amžiaus Rusijos bestialiskąjį komunizmą.

Gana tuščiažodžiavimų. Patiekime laisvajam pasauliui, visomis, mums prieinamomis kalbomis, apie Maskvos kėslus dar likusioms, laisvoms tautoms pavergti. Nepasikliaukime vien ang-

PRAETIES ŠEŠĖLIAI... Amerikos lietuvių laktino Felikso Vaitkaus, perskridusio Atlantą 1935 m., pagerbimas Kaune, Metropolio viešbutyje. Sėdi iš kairės: Jonas Juška, chigagietis atlydėjęs amerikiečių lietuvių sportininkų grupę į Kauną (miręs Chicagoje 1968 m.), Kauno burmistras Antanas Merkys, laktinas Feliksas Vaitkus, po II Pas. karo miręs kaip JAV pulkininkas ir prof. Zigmas Žemaitis, Stovi: dr. Valančius, stud. Kolokša, žuvęs karo metu, neatpažintas asmuo, Kauno apyg. teismo prokuroro pad. Jonas Kalvaitis, miręs 1963 m. Bostone ir Alf. Latvėnas, dabar gyvenęs Kalifornijoje.

TAUTINIAI SAITAI TURĖTŲ
ARTINTI, BET NE SKALDYTI

Paskutiniu laiku vis dažniau girdimi atgarsiai nesutarimų, kurie kyla tarp lietuviškų parapijų klebonų ir pasauliečių. Tai ypatingai būdinga Chicagai, kur kai kurie klebonai yra, atrodo, sąmoningai nusistatę prieš lietuviškumą.

Šiais laikais visur skatinamas "dialogas", nuomonų pasidalinimas, išsiaiškinimas, bendrokelio, kuris būtų visiems priimtinas, ieškojimas. Panašiu būdu reikėtų spręsti ir nesupratimus tarp lietuvių klebonų ir parapijiečių.

Jau nuo seno lietuviai ateiviai grupuojasi apie lietuviškas parapijas, kurios juos jungė, palaidė, skatino ir padėjo svetimoje aplinkoje išlikti tautiniu vienetu. Čia kūrėsi mokyklos, draugijos, net teatrų grupės, kurių dėka naujieji ateiviai, atvykę po daugelio metų, rado čia tautiniai gyvą senųjų ateivių kartą.

Jie įsijungė į lietuviškas parapijas, į kurias žiūrėjo kaip į saugiausią prieglaudą lietuvių išlaikyti ir ją perduoti savo vaikams. Deja, teko skaudžiai nusivilti. Kai kurių Chicago lietuvių parapijų klebonai ir jų asistentai yra ne tik abejingi lietuviškiems reikalams, bet net kovoja prieš juos.

Kiekvienas lietuvių liečias klausimas mokyklose ar parapijose iškyla dabar kaip problema. Vyksta kovos dėl lietu-

viškų kapinių, jų tautinio atspalvio; kylanės sutarimai dėl lietuviškos pirmosios komunistų vaikams. Kai net vyriausioji Bažnyčios valdžia priitaria maldai gimtąja kalba, lietuvių Nekalto Prasidėjimo parapijos klebonas nesutinka leisti lietuviams vaikams priimti pirmąją komunistų parapiją per lietuviškas maldas, nors vaikų tėvai net kelis kartus kreipėsi į jį.

Toks pat Marquette parko mokyklos tėvų pareigavimas susilaukia griežto "ne" iš Švč. P. Marijos Gimimo parapijos klebono.

Abu kunigai yra lietuviai, kalba gerai lietuviškai, bet lietuvių vaikams, tokiu svarbiu gyvenimo momentu, neleidžia pratariti maldos žodžius savo tėvų kalba.

Chicago didžiausio lietuvių parapijoje Marquette parke yra kunigų, kurie gerai moka lietuvių kalbą. Todėl, kaip išaiškinti žargonišką lietuvių kalbą išleidžiamą parapijos biuletenį, kurį paskaito ir vaikai, pašaipiai rodydami, kaip nemokėsiškai jis parašytas. Tai yra kalbos nuvertinimas, sąmoningas jos darymas, kuris tik patvirtina, kaip mažai skaitomasi su lietuvišiais parapijiečiais.

Nors kai kurie lietuviai kunigai yra jau čia gimę, vyskupo paskirti dirbti į lietuviškas parapijas, jie turėtų lygiai rūpintis visais parapijiečiais, gerbti visų jų šeimynines ir tautines tradicijas bei kalbą. Tuo tarpu jie ne tik nepritaria lietuviams parapijiečiams, bet tiesiog kovoja prieš juos, visai neatsižvelgdami į jiems daromą moralinę ir religinę skriaudą. Tiesa, gal dauguma tų kunigų Lietuvos nėra matę, bet jų gyslose teka jų tėvų lietuvių kraujas. Todėl skaudu ir nesuprantama, kodėl lietuvis dviasikis nusistatęs prieš lietuviškumą, prieš save patį.

Negi lietuviškų parapijų klebonai ir kiti kunigai nejaučia jokių išpairegojimų savo tautiečiams? Negi tapę Dievo

tarnais jie atsisakė būti savo tautos vaikais? Koks tikslas priklausyti parapijai, kurioje lietuvis negali jaustis savas ir yra tik nepageitaujamas svetimas? Ar meldamiesi drauge, neturėtumėm drauge ir dirbti, savo tautai jos ateiviai, jos priaugę čiam jaunimui, kuris vienintelis nesugriauamas paminklas išliks byloti apie mūsų gyvą tautą? Ar ne lietuvių kunigų pareiga padėti tėvams išauklėti vaikus gerais katalikais, sąmoningais lietuvišiais, kad ateities laisvoje Lietuvoje jie kaip misionieriai

sėtų ir tautiškumo sėklas svetimos bedievėsikos įtakos užkrėstoje dirvoje? Negi juose nebėra jokios vilties, jokio tikėjimo ateitimi, jokio idealizmo ir pareigos jausmo Lietuvai? Tos tolimos ir drauge taip artimos žemės laisvės troškimas turėtų jungti mus be luomo, amžiaus ar padėties skirtumo į bendrą darbą, bendras pastangas išlikti nesunaikintiems svetimų įtakų.

Lietuvių naujųjų ateivių troškimai ir siekimai aiškūs. Aiškios ir senųjų ateivių vaikų, jau čia gimusių, kurie dar neatskilę nuo lietuviško kamieno, pastangos išlaikyti savo tautišką nuotaiką. Bet iki šiol nepaaiškėjo, ko siekia tie lietuviai klebonai ir kiti kunigai, kurie, užsitarę savo parapijų veikime, lietuvių siekimams nepritaria, jiems kenkia ir niekina viską, kas lietuviška, nors ir dirba lietuviškose parapijose.

Ar nevertėtų ir jiems pasisakyti, užbaigti tuos nesupratimus, kurie kyla gal dėl vieni kitų nesupratimo. Mes gi esam vieni kitiems reikalingi: lietuviška parapija be parapijiečių nustotų savo tikslo, lygiai kaip ir parapijiečiai be lietuviškos parapijos prarastų juos rišančią jungtį.

Ar nebūtų įmanoma išsiaiškinti, mėginti rasti bendrą gyvenimo kryptį, nes mus jungia religiniai ir tautiniai saitai, kurie turėtų artinti, vienyti, bet ne skaldyti.

Parapijietė

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

ŠIS BEI TAS

• Šiais metais sukanka 100 metų nuo Tumo-Vaižganto gimimo. Tai buvo nepaprastai šviesi asmenybė, ypač daug nuveikusi tautinio atgimimo laikmečiu. Jis buvo ir originalus rašytojas, o kaip žmogus -- turtum tobulybės simbolis. Todėl jis įvairiaip mūsų visų per šiuos metus minėtinas, pagerbtinas; jo darbai prisimintini, jo pavyzdžiu sektina. Panašaus idealizmo, veiklumo ir gabumo asmenybė gimsta tautos gal tik kartą per tūkstantį metų!

Pirmiausia, gal būt, Vaižganto minėjimą - akademią bei jo raštų naują atskleidimą suorganizuos mūsų Rašytojų draugija. Bet nemažiau jis įdomus ir kaip žmogus, tautos veikėjas, teigiamų jėgų telkėjas, užsėdusiuji žadintojas, šviesių vilčių nešėjas...

• Mūsų veiklos vadovai (ypač L.B.-nė) galėtų akylai įsistebėti Tumo Vaižganto asmenybės darnumo grožį ir juo pasekti. Kokia nesavanaudi jo buvo miltė tautai, koks aukojimasis tėvynei, nebijant daug, daug kartų nukentėti (būti skriaudžiamam, niekinamam, skundžiamam, šmeižiamam ir t.t.), koks darbštumas lietuvių dirvose (kur tautinė pareiga šaukė, ten bėgte bėgo), koks draugiškumas savo žemės žmogui ir koks mokėjimas suvisais sugyventi (net svetimtaučiai ji mėgo), o jis niekam nepataikavo, neveidmainiavo, visur savo nuomonę tiesiai reiškė. Ir kaip Vaižgantas sugebėjo ir sunkiausiais momentais šviesų optimizmą skleisti, nenusiminti, nepalūžti. Tokios išvermės mes šiandien turime iš jo pasimokyti. Todėl visose aplinkose rengtini Vaižganto priminimai ir pagerbimai (bent pirmiau, negu ruošime savo pačių asmeninius gerbimus bei sukaftuves).

• Labai pritikty ne vien praeinančių žodžių Tumą minėti, bet -- paruoština nauja jo biografija, specialiai skirtina jaunimui. Ne moksliškai akademiška, bet lengvai skaitomu stiliumi, gyvais vaizdais jaudinanti ir patraukianti, kad jauniesiems būtų įdomu ir įspūdinga. Dabar gi mūsų jaunimas permaža yra susipažinęs su šia kilniausia, tiesiog grožiu tviskančia, iš mūsų tautos kilusia asmenybe. Didingi ir gyvo paveiklo pavyzdžiai jaunos patraukia daug labiau, nei paprasti pamokymai, vadovėlių žodžiai, gramatikos pamokos.

Gal būt, kas nors iš mūsų Aukštaičių krašto autorių (kam artima Tumo kilmė ir tarmė, kas glaudžiau pažįsta ir jaučia tą visą aplinkumą) netingėtų imtis šio uždavinio? Jo įvykdymas nešytų didelę naudą mūsų tautinio ugdymo siekimams. Gal švietimo metais kuri draugija susiprastų paremti šį siūlymą? O gal atsirastų koks atskiras mecenatas?

• Vilkas ruošia leidinį apie Lietuvos rusinimą. Būsiąs rimtas raštų rinkinys, nes redaguoti apsiėmė dr. J. Puzinas. Norėtųsi ta proga pageldauti, kad būtų iškeliamas ne vien dabartinė rusifikacija, bet (bent ilgesnėje žangoje) pačiu išskaičiuota ir sužymėta -- visos ankstesnės rusų skriaudos mūsų tautai, nes jų buvo nemaža amžių bėgyje. Pastebėta, kad dabar svetintaučiai, ypač kai gauna šen ten įsiskaityti gausios bolševikinės propagandos leidinių bei "mokslinių" knygų -- dažnai laikosi įsitikinimo ir ima tvirtinti, esą Rusija -- ir praity ir dabar -- daugeliu atvejų vien medžiaginę naudą bei kultūrą Lietuvai neša... Tad svarbu iš viso mums turėti tikrais faktais paremtą šaltinį, kuriuo galėtume atremti pasaulyje bolševikų paskleistus melagingus tvirtinimus.

SKIRPSTAS

Vladas Venckus,
Venezuela

GINTARO KELIU (2)

KAM REIKIA RŪNRAŠČIO?

Česlovas Gedgaudas -- istorikas -- labai realiai vertina mūsų tautos praeitį ir dabartį.

-- Svarbu, -- sako jis, -- lietuvių, kaip tautos nario, išjautimas pasireiškias savo istorijos žinojimo pagrinde ir apibrėžias jo tautinį charakterį.

"Mūsų praeitis tokia didinga, jog norint ją su naikinti reikėtų pripažinti suklustotais ne tik lenkų nemėgiamus šaltinius, bet tektų sudeginti visos Europos muziejus, bibliotekas ir uždrausti senovės istorijos studijas, nes mūsų praeitis neatjungiamai surišta su Europos seniausią praeitimi", rašė Gedgaudas viename savo straipsnyje (Dirva Nr. 97).

Tie, kurie sekė jo nekasdieniškų, naujų ir provokuojančių minčių virtinę "Lietuvių tautos kilmės bei ieškant" turėtų sutikti, kas jis ne vieną pažadino ir ne vieną paskatino kartu su juo pažvelgti į gilesnę lietuvių genčių praeitį, kurią, prisipažinkime, mūsų istorijos vadovėliai tėra tik prabėgomis, nedrąsiai palietę ir dėl to neefektingai.

Apkaltinti Č. Gedgaudą herezijos būtu sunkoka. Tai padaryti galėtų tik tie, kurie įstengtų jo istorijos ir kalbotyros studijų pagrįstą galvą ir faktus atsverti ne kiek mažiau sveriančiais argumentais ir faktais. Mes, neistorikai, tegalime kritiškiau vertinti ne tiek dalykų esmę, kiek paties įnašo svarbą ir reikalingumą.

-- Mes per šimtmečius išlikome vienodi savo lietuviškoje esybėje, -- sako Č. Gedgaudas, -- nes mums padeda instinktyvus, prigimtas blogio ir gėrio pojūtis, neišblėsęs pas lietuvių iki šiolei, kaip nedaugelyje kitų senų tautų.

Toks pojūtis jaučiasi ir pas Gedgaudą, ar jį beskaitant ar su juo

V. R. PLUKAS

kalbantis. Perkėlę jo samprotavimus ir faktus iš asmeniškio blogio-gėrio pojūčio į istorinės tiesos-klaidos plotmę rasime vienodai aukštą kokybę. Gedgaudas mus daug kame įstengia nustebinti patiekdamas tiek daug naujų ir įdomių faktų, ir, kas svarbiausia, jis mus įtikina.

-- Labai svarbu save pažinti ir apie save žinoti, -- sako jis, -- jeigu norime gyventi normalų individualų gyvenimą. Lygiai taip pat svarbu pažinti savo tautą ir jos praeitį, kad būtų įmanoma gyventi sąmoningą tautinį gyvenimą ir išlaikyti tautinę gyvybę".

Užklaustas apie atgarsį į straipsnius Dirvoje Gedgaudas sakėsi esąs labai patenkintas ir net maloniai nustebintas. Kritikų jis nebijo, o kreytyvių kritiką jis laiko teigiamu reiškiniu ir todėl vertina.

-- Esu laimingas, -- sako Gedgaudas, -- kad eretikų ant laužo deginimo gadinę praėjo. Šiandieną apsišvietęs humanistas lygiai gerbia budizmo, moslemo, indų, egiptiečių ar kitą kurią tikybą. Jos visos lygiai vertingos ir vertos pagarbos, kaip žmogaus kilniausias siekimas suprasti visatą ir su ja bendrauti. Todėl, pavyzdžiui, žeminti mūsų protėvių tikybą, padaryti ją antraeile, nėra gražu ir labai neetiška, ypač jei mes patys, o ne svetimsčiai tai darome.

-- Beviltska įtikinti žmogų, -- toliau komentuoja Gedgaudas kalbėdamas apie istorinių faktų efektingumą lietuviams dabartyje, -- kuris yra iš principo nusistatęs savo nuomonės nekeisti. Mūsų bočius įstengė tik kardu ir ugnimi įtikinti. Lygiai ir šiandieną, tektų paskelbti kryžiaus karą gražinant jų palikimams jų senus Dievus, se-

nus papročius ir jų didingą bei garbingą istoriją".

-- Gana tragiška, -- tęsia jis, -- jog pati veikiausia mūsų visuomenės dalis yra vienu ar kitu būdu siaurai ištikima tik savo grupės dogmoms, todėl automatiškai priešinasi kiekvienai žinia ar faktui galinčiam jos sukludyti.

"Pakliuvus laikraščio verpetan kasdienio straipsnio paskubos dantraičiai suaižė darnios višumos polėkius" rašė Česlovas Gedgaudas baigdamas savo "Lietuvių tautos kilmės bei ieškant" rašinius. Tuo jis lyg ir priminė skaitytojui, jog darbas nėra užbaigtas ir yra reikalingas pilnesnio, išsamesnio ir platesnio apipavidalinimo.

Užklaustas apie knygos paruošimą ir atspausdinimą, jis sutiko, jog būtų gerai tai įvykdyti, jeigu atsirastų leidėjas ir lėšų. Jis parodė eilę skaitytojų laisčių raginančių tai įgyvendinti.

"Lietuvių tautos istorijos iškėlimas duotų nepaprastų vaisių" rašo vienas skaitytojas.

"Knyga apie lietuvių kilmę būtų ginklas atspirti prieš nutautėjimą ne tik išeivijoje, bet ir tėvynėje", rašo kitas.

-- Žinoma, galvojau ir tebegalvoju apie knygos formatą, -- prisipažįs-

ta Č. Gedgaudas. -- Tik tokioje formoje manorasti faktai, mintys ir išvedžiojimai geriausiai išliktų ateities kartoms. Tai būtų mūsų tautos senos kultūros ir jos įtakos Europai įrodymas pasauliui. Būtų labai naudinga iškelti ir įteisinti mūsų tautos praeities faktus. Neabejoju, tai turėtų ypač paliesti ir užangažuoti mūsų jaunimą.

Turėtume sutikti su Česlovu Gedgaudu, kad paskutiniųjų metų lietuvių tautos ir valstybės istorija yra gana siaura palyginus su ankstyvąja. Ypač dėl to Česlovo Gedgaudo žadama istorija būtų labai sveikintina, įdomi ir reikšminga visai mūsų tautai.

-- Knygos formatas, -- tęsia Gedgaudas, -- duotų galimybę medžiagą ne tik pilniau apipavidalinti ir moksliskai dokumentuoti, bet įgalintų istoriką plačiau pažvelgti ir išnagrinėti ne tik temas, kurias paliečia Dirvos puslapiuose, bet aptarti kitas svarbias sritis, apie kurias tebuvo tik užsiminta, kaip pavyzdžiui mūsų senovės religiją arba aischų kultūrinius ir organizacinius ryšius su Egipto ir Babilonijos civilizacijomis. Tos temos iki šiolei dar niekeno nėra gvildintos.

-- Mūsų Nepriklausomos Valstybės laikotaryje dirbę istorikai daugumoje naudojos Vatikano archyvuose esančia medžiaga, -- tęsia Gedgaudas, -- kurie lietuvių gentis vaizduoja

tokioje šviesoje, kokiąje Kryžiuočių Ordino rankraštiniškai apie mus Romą nušvietė, taigi iš krikščioniškojo požiūrio ir kryžiaus karų perspektyvos. Mažai kas žino, kad daug lietuvių genčių istoriją liečiančios medžiagos, kurią man teko naudotis, randasi Prancūzijoje, Belgijoje ir taipogi Ispanijoje.

Dėl tokios knygos spausdinimo ir naudos mums netektų abejoti. Reikia tik paskubėti, kad ji mūsų rankose greičiau atsirastų ir užpildytų tą didelę spragą mūsų tautos senovės istorijos lentynoje.

Jos reikalingumu tikint atsirasi ir priemonių ir lėšų ją atspausdinti. Reikia tik mūsų visų darnios talkos, mažiau moralinės, o daugiau materialinės. Česlovo žadama knyga būtų vertinga ir mums lietuviams ir

visiems Europos praeitį bei vystymąsi studijuojantiems ir net pavergtų tautų eilei, skatinanti prižiūrėti giliausias tautos šaknis, kad medis bujotų, nevystų ir audrų nebijotų.

Česlovas Gedgaudas jau parodęs mums dalį lobių mūsų praeities kraščio skrynioje dar daugiau mus pradžiugintų ir praturtintų parodydamas Gintaro keliu eįsių praeities palikimo vertingumą ir lobių gausumą pilnoje istorijos šviesos perspektyvoje.

• Prof. St. Dirmantas, kun. dr. A. Juška, V. Liulevičius, A. Rūgytė, P. Lampsatienė ir J. Dainauskas, JAV LB švietimo Tarybai prašant, atranka Lietuvos istorinius žemėlapius, kad jie būtų šiais švietimo metais išleisti namų ir lit. mokklų reikalui.

Viešėdami Chicagoje aplankykite PARAMĄ

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ — 2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

J. GLIAUDA

ŽAIZDRE

PIRMĄJĄ PREMIJĄ LAIMEJUSI DIRVOS KONKURSE NOVELĖ

(5)

Visą naktį triūsė ir siautėjo velnias. Vertė ir nešė didžiausius punktus po punkto. Jau iki pusės upės nuvarė akmeninę užtvartą. Šniokstė Nemuno vilnys, pyko, draskė akmenis, o punktas po punkto velnio galia gulė, ir gulė, ir gulė skersai galingos srovės.

Buvo pats priešaušris. Ir nuėjo gudri bajoraitė į vištėdę, kur ant laktų snaudė išdidus tarp savo žmonių gaidys. Pakišo ji deglą prie pat gaidžio barzdos. Dar gerai neatbudęs, gaidys sumojo, kad jau rytas, kad jau laikas kelti vištas iš miego, ir trenkė iš savo palaidos gerklės skardų kakarių, atliepusi visoje plačioje apylinkėje.

Išgirdo velnias gaidžio trimtą, suprato, kad pralaimėjo, kad nesukubuo įžadą įvykdyti -- tilto suręsti, kol dar naktis buvo žemėje.

Metė savo darbą ir prasmego į pragarą... Liko tik akmenys Nemune, nebaigto tilto forma sumesti. Iki šiol tą akmeninę pertvarą per piktai šniokščiančias vilnis žmonės Velnio tiltu vadiną...

Pro pravirą langą dvelkė vėsios oro srovės ir kvepėjo vėlybo pavasario ūkanota diena.

-- Viskas yra fatalizmas, -- pasakė jis sau, -- ir šachmatų lenta, ir bajoraitės klasta, ir Ilmos brolio nuotykis...

-- Jo vardas Tauragis, -- pasakė Ilma, kada Kasputis, jau apsirengęs operacijai, sustojo ties savo slaptu pacientu.

Vyras, kuris padėjo įnešti sužeistąjį, liko kambaryje. Kasputis matė jį, bet neklausė apie jį ir nežiūrėjo į jį, tartum jausdamas, kad žiūrėjimas į jo veidą būtų jo konspiracijos ardymas.

Kasputį suėmė įprastas chirurgo pojūtis, kada visi interesai, visi siekliai sukoncentruoti į skalpelio piūvį, į zondo įvedimą, į operacijos fazes.

Ilma buvo greta jo; ji, kaip ir jis, dalyvavo toje operacijoje; ji buvo tos operacijos dvasia ir stimulas. Todėl, lyg pasąmonės aruoduose, čia slėpėjo tam tikras romantiškumas, nerealaus išžengimas iš realybės. Buvo čia tas nuostabus lemtingos rizikos gaubtas, tas draustinis darbas -- sukilimas prieš režimą. Buvo visa tai kvailybė, dingtelėjo Kaspučiui minties skeveldra, bet kokia šventa, kokia kilni kvailybė.

Žaizdelė buvo lyg dūris. Kasputis matė, kad kulkos trajektorija pakito kūne: kulka buvo mažajėgė, rikošetinė ir dėl to klatinga.

Operacija vyko karo lauko sąlygomis. Pašėlęs skubotumas, judesnių tikslumas, tik keli būtinausi įrankiai. Vyras, padėjęs įnešti Tauragi, uždėjo delną ant sužeistojo lūpų, ir tik kartais duslūs atodūsiai prasisunkė pro delną. Kasputis negaišo su vietine anestezija.

-- Štai ta švino bitelė, -- parodė Kaputis, pincetu iškėlęs kruviną kulka iš Tauragiopilvo ertmės. -- Rikošetinė, todėl plėstinė.

Pažiūrėjo į lūmą.

-- Plėvė ir žarna sujaukti.

-- Pavojinga? -- staiga ištare vyras talkinin-

kas.

-- Užsiūsime, -- atsakė Kasputis.

Skubiai varė operacijos finalą. Suveržė žarnos įplyšimą siūle.

-- Duok jam švirkštą morfino, įsakė Ilmai, kaip gydytojas medseseriai.

Kasputis išėjo iš kambario, veik visas sudrėkęs nuo prakaito.

Rankos lengvai virpėjo. Bet pamišėliškas jausmas laimėjo pažado, kaip ištesėtos iškilmingos prisaitos, pildė jo esybę polėkiška pergales banga, tartum jo plati krūtinė būtų molas, bangoms trupinti. Nusirengdamas pamatė veidrodyje savo veidą. Jam atrodė, kad jo akys primena žaizaruojantį karščiuojančio lignonio žvilgsnį.

-- Tai nieko, -- šyptelėjo vaikišku pasitenkinimu: -- velnias statė akmeninį tiltą visą naktį, -- čia buvo tik nepilnas pusvalandis.

Čirkstelėjo telefonas, ir ragelyje Kasputis išgirdo leitenanto Girdo tenorą.

-- Miela girdėti, -- tarė Kasputis emgebistui.

-- Bet man nemielia tau skambinti, -- pasakė Giras, -- man reikalingas gydytojas. Verčiau chirurgas. Bet trukdau tave. Kur rasi chirurgą.

-- Nėra problemos, leitenante, -- pasakė Kasputis, -- atvykstu tuoj. Arba atsiųsk automobilį.

-- Man reikia ir lignoninės, -- nusiskundė Girdas. Tėvynės kare nemačiau operacinės, dabar turiu stengtis į ją patekti.

-- Kas per istorija? -- paklausė Kasputis, ir šiurpus nerimas krustelėjo jo krūtinėje.

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ RASINĖ CHARAKTERISTIKA

Dr. Algirdas Budreckis

Koks yra lietuviškas tipas? Eilė mokslininkų, pradėdant su kunigaikščiu Piotr Kropotkinu, apibūdino lietuvius kaip "aukštą, ilgagalvių, melynakių bei geltonplaukių tautą". Ir šiandien daugelis skaito viršminėtą apibūdinimą teisingu. Esą, lietuviai priklauso prie nordikų arba šiaurinės porasės. Šitoks charakterizavimas kilo 19-to šimtmečio gale iš baltosios rasės rūšiavimo į tris padalinius, atseit porasės: viduržemiečių, alpinų bei nordikų. Bet kiek vadinamų lietuvių priklauso prie nordikų kategorijos? Kiek melynakių ir geltonplaukių pasitaiko pas lietuvius? Tikrai, mažiau kaip pas skandinavus ir net pas latvius. Dvidešimto amžiaus antropomorfologai yra kritiškėsi; prie aukščiau minėtų porasių jie dar pridėda juostinės kultūros, dunojiečių, pabaltiečių ir kitas porases. Archeologijos ir lingvistikos atradimai aiškino, kad lietuvių protėviai, t. y. aiščiai arba baltai, turėjo santykius su senobiniais somiais ir gotais. Jau istoriniais laikais, aiščiai dalinai susigiminiavo su normandais bei slavinais (krivičiais). Kitaip sakant, rasiu atžvilgiu, lietuvių padermės neišliko rusiškai grynos, nors jos, palyginus, buvo izoliuotos nuo tautų bei porasių judėjimų ir susimaišymų.

Kalbant apie rasę, norima čia išvengti mokslininkų statiską-dinamišką kontroversiją, kaip pvz.: tarp E. Fischerio ("rasė yra turintieji bendrus, žinomus genus, kurių trūksta kitiems") ir T. Dobžanskio ("rasė yra vyksmas"). Tada, mūsų tikslui panaudokime sekančią definiciją: rasė yra skiriantieji požymiai arba sutartas maždaug vienodų požymių būrys. Rasė nuo rasės atskirti imami šie ryškūs kūno požymiai: ūgis, liemens ir galūnių santykis, kaukolės ir veido santykiai, odos, plaukų, akių pigmentacija, plaukų vingrumas ir kūno plaukuotumas ir kraujo skirtingumas.

mas ir kraujo skirtingumas.

Panaudodami tuos požymius, bandykime apibūdinti lietuvių fizinę charakteristiką ir nustatyti jų porasę. Ankstyvūs baltai turbūt buvo nordikai (šiaurinė porasė), sudarydami koki nors mišinį tarp neolitinių dunojiečių ir juostinės kultūros žmonių. Tačiau, baltų protėviai nepalikę aiškių skeletinių liekanų nuo žiliausių laikų, kuriais galėtume patvirtinti šitą prielaidą.

Išskyrus Hesch tyrinėjimus pirmojo pasaulinio karo belaisvių tarpe, antropometriniai šaltiniai apie lietuvius yra pasenę ir netobulūs (žr. Jono Barono straipsnį "Kantropologii litovskago plemeni" (Maskva, 1902) ir Julian Talko-Hrynecwicz, "Charakterystyka fizyczna ludow Litwy i Rusi" (Krokuva, 1893) ir "Mieszkancy Wilna w drugiej połowy XVI i początku XVII stulecia" (Krokuva, 1907). Visvien, jie įrodo, kad lietuvių vidutinis ūgis buvo du centimetrus žemesnis už latvių ūgį pagal 1874-83 m. rusų gyventojų surašinėjimus (žr. I. Brennsohn, Zur Anthropologie der Litauer) ir pirmojo pasaulinio karo duomenis (žr. Hesch). Jei lietuviai išsivystė kartu su latviais, jų dabartinis ūgis vidurkis būtų 168 arba 169 cm. Nežiūrint žemesnio ūgio, lietuviai turi platesnius pečius ir šlaunis už latvius, ir šitie skirtumai didėja kūno proporcijos indekse. Sprindis yra kartu absoliučiai relatyviai trumpesnis pas lietuvius (rodiklis — 105,6 cm.). Lietuvių liemuo yra ilgesnis ir alkūnės segmentas trumpesnis. Užtat, kūno sudėjime lietuviai dažnai priklauso prie drūto sudėjimo tipo, o latviai prie liesno išilginio tipo.

Galvos ir veido matavime lietuviai skiriasi nuo latvių tik sagitaliniuose ir vertikaliniuose matmenyse; lietuvių galva yra trumpesnė, jos vidutinis ilgis yra 188 mm. Nors kefalinio indekso

vidurkis per 88 mm., veido pločiai atitinka latviams. Nors viso veido ir viršinio veido aukščiai yra milimetras mažiau kaip pas latvius, lietuvių veido indeksai rodo polinkį į euriprosopiją. Nors pas lietuvius yra truputį trumpesnė; nosies tarpbitalinis skersmuo platesnis. Matuodamas nosių tarpbitalinius skersmenis, Hesch rado 31 mm. ir 34 mm. pavidalus. Pirmasis pavidalas (31 mm.) buvo šiaurinis, pastarasis buvo rytų baltiečių arba neodunojiečių.

Pigmentacijos atžvilgiu yra mažiau geltonplaukių pas lietuvius kaip pas latvius. Tas pats, kas liečia odos, plaukų ir akių atspalvių pigmentaciją, nes 70 nuošimčių lietuvių turi tamsesnę už von Luschan kategoriją #1-10 odą, ogi tik 46 nuošimčiai latvių priklauso prie šios kategorijos.

Tamsiai rudi plaukai (Fischer #4-5 kategorijos) randasi pas 40% Hesch lietuvių pavyzdžių, o tik pas 21% latvių pavyzdžių. Iš likusių plaukų atspalvių, pilksvai šviesūs dažniausiai pasitaiko, ir tamsiausios pilksvai šviesus atspalvis (Fischer #26) yra dažniausias atvejis. Kitų antropometrų serijos be skalių esmė sutinka su Hesch duomeniais, bet priskaito prie lietuvių 7% juodųjų arba tamsiaplaukių. Lietuvių daugumas turi maišytas akis; tik 10% turi šviesias lėlytes (Martin #15-16), kurios dvi kategorijos sudaro 25% latvių. Tuo tarpu, tamsiausių lietuviuose yra tik 3 nuošimčiai. Aplamai, lietuviai nėra tokie šviesaplaukiai, kaip suomiai, estai, lybai bei latviai, kad galėtume juos vadinti skandinavų tipais; tačiau, lietuviai yra linkę į šviesumą. Lietuviuose yra variantų apylinkėse.

Talko-Hrynecwicz straipsnis "Szlachta litewska" (1912 m.) nušviečia luominis (bajorų ir valstiečių) fizinio tipo skirtumus. 1912 metais ponijos ūgio vidurkis buvo 172,8 cm., valstiečių buvo 164,8 cm. Talko-Hrynecwicz net rado mažą pigmentacijos skirtumą: bajorija turėjo rudus plaukus ir mėlynas akis, o valstiečiai buvo šviesiaplaukiai su maišytomis arba tamsiom akim. Bajorų galvų dydis buvo didesnis, bet galvų, veidų ir nosių formos buvo vienodos.

Kaip ir latviai, veik visi įeina į tiesaplaukių kategoriją. Trys nuošimčiai lietuvių turi garbanotus plaukus, o žemaičiuose garbanotieji sudaro septynis nuošimčius. Štai įrodo, kad juo toliau rytuosna, juo tieses-

ni plaukai. Aukštaičių bei žemaičių tarpe, kaip ir pas latvius, garbanoti plaukai esą blondiniai arba šviesiai rudi.

Galvos ir kaktos formų tyrinėjimai rodo, kad lietuviai panašūs į latvius; tik lietuviuose dažniau pasitaiko apskritesnės galvos ir platesnės kaktos. Nosingis šaknis lietuviuose dažnai nebūna aukšta, kaip latviuose. Tačiau tebėra mažas skirtumas nosių platume. Nosies tiltas yra šiek tiek platesnis pas lietuvius ir profilėje pasitaiko didesnės įgaubtos ir išgaubtos kraštinių bėsių. Nosies smaigalio riestumo atvejis yra pas 35 nuošimčius, tikrų riestansų yra 22 nuošimčiai. Išvada, jog lietuviai turi dvigubai tiek riestansų, kiek turi latviai. Bendrai paėmus, kraštinių bėsių dažnumas lietuvių tipuose yra didesnis už latvių. Štai parodo lietuvių nosių formų didesnį įvairumą.

Nors abiejų tautybių lūpų storumas skaitosi vidutiniškas, lietuvių lūpos yra plėvėtai storesnės ir dažniau išverstos negu latvių. Dideli skirtumai randasi akių vokuose; nors 55 nuošimčiai latvių turi išorinę raukšlę (kvoldą), tik 17 nuošimčiai lietuvių ją turi. Baltų smakro pavidalas dažnai būna platus ir apskritas. Lietuvių skruostikaulių išsikišimas toks pat kaip ir latvių. Nors morfologiniu atžvilgiu lietuviai aiškiai mažiau panašūs į suomių tipo rytų baltiečius, kadangi pas lietuvius yra daugiau eliptinių ir mažiau stačiakampių veidų.

Lietuviai irgi skiriasi nuo latvių tuo, kad jie mažiau gauruoti krūtinėje, rankose ir kojose. Tik 25 nuošimčiai lietuvių turi vidutinišką ūsų tankumą pagal paprastus europietiškus matus, ogi baržuotumo proporcijos smakre ir skruostuose nupuola ligi 17 nuošimčių ir 10 nuošimčių pagal europietišką vidurkį. Baltų nepaprastas kūno plikumas (retaplaukuotumas), kurį vaizdžiai atstovauja lietuviai, visiškai diferencijuoja šitą padermę nuo alpinų kilmės vidurinės Europos apskritgalvių (brachikefalų).

Lietuvių tautybė sudaro rytų baltiečių porasės šaką. Rytų baltiečių porasės skiriasi nuo neodunojiečių ir susidaro iš grynų aukšto paleolito palikuonių su juostinės kultūros bei neodunojiečių mišiniu. Lietuviai konstatuoja atskirą nuo kitų Baltijos jūros rytų krantų gyventojų rūšį.

Jonas O. Baronas, "Kantropologii litovskago plemeni", Russki antropologičeskii žurnal Tom. III (Maskva, 1902 m.).

I. Brennsohn, Zur Anthropologie der Litauer, Dorpat, 1883.

Carlton Stevens Coon, The Races of Europe, New York, 1948.

M. Hesch, Letten, Litauer,

K. BARAUSKAS

ILGIUOS

Aš ilgiuos Lietuvos laisvės ryto
Ir tų žaliųjų rasotų takų,
Kur rožių krūmai viens prie kito,
Buvo nusverti kvepiančių žiedų.

Dažnai ilgiuos tėvynės vėjo
Ir giedro melsvojo dangaus;
Žalių laukų, kurie žydėjo
Ir jaunystės klegesio skambaus.

Ilguos tėviškės, brolio mielo,
Kuris lydėjo vis mane;
Kur baltas smėlis, ežeras šėlo —
Rytai, dienomis ar vakare.

TORONTE MIRĖ JUOZAS ŠVĖGŽDA

Balandžio 10 dieną Toronte staigiai mirė Juozas Švėgžda, vos peržengęs 60 metų slenkstį.

Velionis kilimo grinkiškietis, mokėsi Kėdainių gimnazijoje. Gavęs valdžios tarnybą, kiek ilgesnį laiką gyveno Kėdainiuose, o atgavus Vilnių nusikėlė ten ir dirbo mokesčių inspekcijoje. Antrą kartą Sovietinei Rusijos kariuomenei artėjant į Lietuvą ir okupuojant kraštą velionis Juozas su daugeliu kitų mūsų tautiečių pasitraukė į Vakarų ir nekūrį laiką gyveno įvairiose vietovėse. Po kapituliacijos apsisusto Lehtėje ir buvo stovyklos komendantu. 1947 m. emigravo į Braziliją, tačiau neįprastos klimato ir kitos sąlygos vertė ieškotis pastovesnės gyvenimui vietos kitur.

1954 m. atvyko į Kanadą ir nusėdo Toronte. Nekeisdamas darbovietės, nuo atvykimo iki paskutinės savo gyvenimo dienos, dirbo žinomaj Acme Steel kompanijos įmonėje.

Laidotuvių namuose, bažnyčioje ir kapinėse dalyva-

Weissrussen (Rudolf Poechs Nachlass, Tom. III, Viena, 1933).

Julian Talko - Hrynecwicz, "Mieszkancy Wilna w drugiej połowy XVII stulecia", Mater yaly antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne, Akademia umiejtnosci, Tom. 9 (Krokuva, 1907).

Julian Talko - Hrynecwicz, "Szlachta litewska", Mater yaly antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne, Akademia umiejtnosci (Krokuva, 1912 m.) tom. 12.

VERTINGA KNYGA JAUNIMUI

TEVIŠKĖLĖ AŠ REGIU.

Prano Imsrio parašyti eilėraščiai jauniems skaitytojams. Iliustravo Aida Vektarytė. 40 puslapių. Spaudė Vilties spaustuve Clevelande. Kaina \$1.00.

Knyga labai vertinga dovana jauniems skaitytojams.

Gaunama Dirvoje, pri-siuntus \$1.00.

Velionis Juozas Švėgžda

vo gana daug mūsų tautiečių, o tai ženklas pagarbos, kurią jie atėjo išreikšti velionui. Pamaldas laikė velionio gimimais kun. A. Bortkevičius. Pamokslą, atsisveikinimą LB Toronto apylinkės vardu ir reiškiantį velionio šeimos nariams užuojautą, pasakė kun. P. Ažubalis. Kapinėse atsisveikinimo kalbas pasakė Tautos Fondo Atstovybės pirmininkas S. Banelis ir Tėvynės Prisiminimų radijo valandėlės vedėjas J. R. Simanavičius.

Velionis buvo malonaus būdo. Išrodė, visuomet patenkintas ir linksmas, tarytum, savo kasdieniniame gyvenime jokių rūpesčių nebūtų turėjęs. Jis buvo nuoširdus ir mielas ne tik savo draugų tarpe, bet mokėjo gražiai pašneškinti kiekvieną sutiktą seną ar jauną. Ir veikiausiai dėl jo tų gerų būdo savybių jis buvo visų mėgiamas. Velionio Juozo šeimoje buvo gražus sutarimas ir darna. Gyvenimo kelius, nors kartais jie buvo ir sunkūs, netemdė tamsūs šešėliai. Taip pat reikėtų pagarbiai vertinti velionio tvirtą patriotinį ir lietuvišką nusistatymą, kurio vedinas, jis pastaruoju metu buvo pasiėmęs Toronte Tautos Fondo Atstovybės pirmininko pareigas.

Mielas ir brangus Juozai, Tavęs netekę liūdi Tavo mylimieji šeimos nariai — žmona Eleonora ir duktė Laimutė, liūdi artimieji giminės ir draugai, o kartu ir visa Lietuvių Bendruomenė netekusi savo pavyzdingo ir garbingo nario. (pb)

HELP WANTED MALE

DRAFTSMAN

Several years of detailing and minor layouts experience required on special machinery and conveyor type equipment. Full range of benefits and excellent working conditions.

PERSONNEL OFFICE

THE UDYLLITE CORP.
21441 HOOVER
WARREN, MICHIGAN

Equal Opportunity Employer
(27-33)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PLANINGAS TAUPYMAS

4^{3/4}%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vieno metų taupymo lankštus nuo išdavimo datos.
(\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5^{1/4}%

Mokamas už vieno metų taupymo lankštus nuo išdavimo datos.
(\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

Lemonto Maironio lituanistinės mokyklos choras vieno parengimo metu. Prie pianino mokytojas dr. Juozas Briedis.

LEMONTO LITUANISTINĖ MOKYKLA

Šiais mokslo metais Lemonto Maironio lituanistinė mokykla atžymi jau dešimtus savo veiklos metus. Jai rūpestingai vadovauja ilgametė vedėja Ona Abromaitienė. Mokykloje dirba 11 mokytojų: dr. Juozas Briedis (kuris taip pat yra ir Lemonto LB apylinkės pirmininkas), M. Burbienė, A. Grininė, K. Jakštas, Z. Katiliškienė, J. Lukošūnienė, R. Mastienė, E. Razmienė, M. Umbrasienė, V. Umbrasas ir K. Abromaitytė. Mokosi 48 mokiniai. Mokyklos kapelionu yra kun. dr. F. Gureckas.

Mokykla kas metai ruošia Kalėdų Eglutės, Vasario 16 minėjimus, pavasario balius ir mokslo metų iškilmingas užbaigtuves. Šiais metais tradicinis mokyklos pavasario balius bus šeštadienį, balandžio 26 dieną, Union Center salėje, Willow Springs, Ill. Baliuje bus linksma meninė programa, o šokiams grės Chicagoje išgarsėjęs Neo-Lithuania orkestras. Baliaus rezervacijas tvarko tėvų komiteto išdininkas Romas Burba (telef. 739-5361).

HELP WANTED MALE

All 'Round Auto

• MECHANIC

— plus —

general

• LOT MAN

to work in new car agency handling foreign and domestic cars. Shop conditions excellent with equipment best in area. Paid vacation, insurance, top area pay. Ask for Mr. Vicari.

LYNNGATE MOTORS, INC.

100 BOSTON ST.
LYNN, MASS.
(617) 599-1600

VARNISH MAKER

must be experienced in open kettle cooking of wood oil, phenolic gilsonite type varnishes. Good hourly rate and benefit program.

CROW CHEMICAL COATINGS CORP.

1246 W. 70 St.
Cleveland, Ohio
(216) 651-5900

An Equal Opportunity Employer
(33-35)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

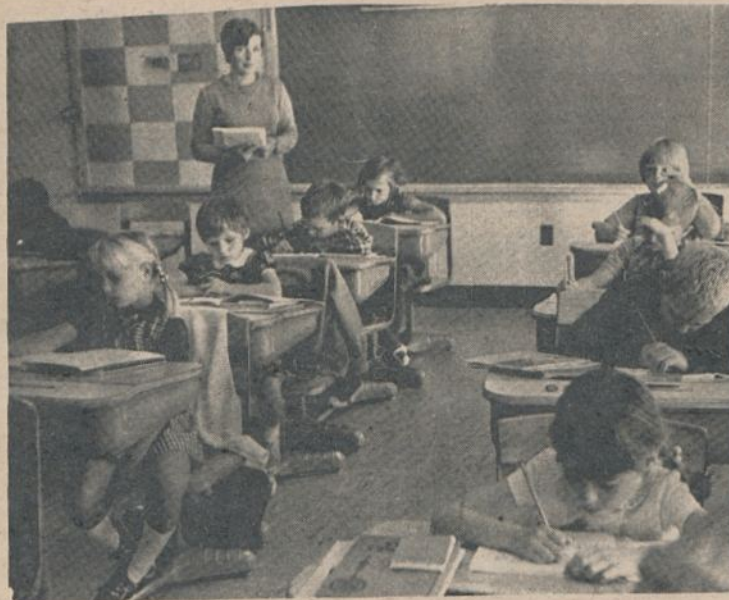
Mokslo metai mokykloje baigsis šeštadienį, gegužės 24 dieną. Po pamaldų ir iškilmingo metų užbaigimo, mokykla turės gegužinę Argonne

parke prie Lemonto.

Mokyklos ūkiniais reikalais rūpinasi tėvų komitetas, kuriam eilę metų sėkmingai pirmininkauja inž. Kęstutis Biskis, talkinamas P. Abromaičio, M. Umbrasienės, R. Burbos ir V. Ka-

Lemonto lituanistinės mokyklos mokiniai mokosi dainų.

Lemonto lituanistinės mokyklos III skyrius su mokytoja Aldona Griniene.

Lemonto lituanistinės mokyklos IV skyrius su mokytoja Roma Mastiene.

manto. Metinis tėvų susirinkimas įvyks gegužės mėnesio pabaigoje prieš mokslo metų pabaigą.

Mokyklą daug remia apylinkių lietuviai ir ypač daug finansiniai padeda Lemonto Lietuvių.

Bendruomenės apylinkė. Didesnėmis aukomis paremia dr. A. ir E. Razmai, dr. J. Briedis, dr. P. Kisieliū, P. Abromaitis, V. ir A. Šoliūnai, dr. J. Šalna, dr. K. Šukys, kun. St. Gaučas ir kt. (vk)

• Sav. kūrėjas Petras Pleskevičius, Nepriklausomybės kovų invalidas, gyv. 334 Emerald St. North, Hamilton, Ont., nepajėgdamas už Dirvą užsimokėti, kreipiasi į visuomenę, gal atsisiras koks geradarys, kuris jo prenumeratą apmokės, nes nenorėtų skirtis su laikraščiu.

• Povilas Blakutis, buv. ilgametis Panevėžio pašto viršininko padėjėjas, gyvenęs Bostone, neseniai mirė. Paliko žmoną Oną ir dukterį. Paštininkų sąjunga ir nariai reiškia jo šeimai užuojautą. Jis buvo gimęs Beržėnuose, Šiaulių apskr., mokėsi Ukmergėje. Buvo gimęs 1888 m. kovo 18 d. t. y. sulaukė 81 metus amžiaus. Panevėžio pašte pradėjo dirbti nuo 1909 metų. Palaidotas Bostone.

• Lietuviškos kanklės reikalingos lituanistinėms mokykloms. Apie jas ilgai kalbėta ir buvo daromi žygiai jas užsakyti. LB Chicagos apygardos valdyba balandžio 13 d. nutarė užsakyti tik lietuviško pavyzdžio kankles. Jos bus užsakytos viename Vokietijos fabrike.

• Dainavoje birželio 15-22 d. įvyksta šaulių savaitė su paskaitomis, pramogomis, laužu ir mirusių bei žuvusių šaulių pagerbimu atitinkama programa salėje ir pamaldomis. Šauliai, kurie manote dalyvauti, turite registruotis savo kuopose. Šiemet šauliai švenčia savo 50 metų jubiliejų, kuris Dainavoje bus tinkamai paminėtas.

KRAUTUVĖS VALANDOS PENKTADIENĮ MIESTE 10 RYTO IKI 5:45 PO PIETŲ. SKYRIUOSE IKI 9:30.
MES DUODAME IR IŠKEIČIAME EAGLE STAMPS

MAY'S BUDGET STORES

Kojų patogumui batų pasirinkimas pas May's

Geresni tenisui Oxford batai
vaikams, panelėms, moterims

2.19 pora **2** POROS **\$4**

Palyginkit su 2.99-4.99. Stipriais padais ilgam dėvėjimui, medvilninės medžiagos viršum ir minkštu vidpadžiu kojos patogumui. Pasirinkimui juodi, mėlyni ar balti. Vaikams dydis 7-12; panelėms 12½-3; moterims 4-10. Norėsit pirkti kelias poras jaunikliams šia specialia kaina.

Mail and Phone Orders Filled Call 241-3070
Lorain 233-6141; Elyria 322-6304

BASEMENT CHILDREN'S SHOES ALL 7 STORES

Vyrams ir dideliems berniukams
geresnės rūšies laivo dėniui
ir krepšiniui batai

Gerieji 7.99 **3.44**

Tvirtu skalbiamu audimo viršum batai stipriais guminiiais padais ir pakeltais kulnėmis viduje. Oxford stiliaus. Dydžiai 6½-11, 12 šioje grupėje. Tokie gražūs, kad galite juos dėvėti daugelyje vietų kur paprastai batai netinka. Balti ir mėlyni laivo dėnyje dėvėti batai. Juodi ar balti krepšiniui batai.

Mail and Phone Orders Filled
Call 241-3070; Lorain 233-6141;
Elyria 322-6304

BASEMENT MEN'S SHOES ALL 7 STORES

• Pilėnų tunto sueiga, dalyvaujant LSB vyr. skautininkui Vl. Vijeikui, įvyks šį šeštadienį, balandžio 26 d., 5 v. p. p. Čiurlionio Ansamblio namuose. Vilkiukams ir skautams dalyvavimas būtinas. Kviečiamos dalyvauti Neringos tunto skautės ir skautai akademikai. Taip pat kviečiami į sueigą atsilankyti ir Pilėnų tunto skautų tėvai.

• Vysk. Valančiaus Lit. mokykla šį pavasarį baigia dvidešimtuosius mokslo metus. Ta proga rengiamas literatūros - dainos vakaras, kuris įvyks gegužės 25 d. Mokyklos vadovybė kviečia visus buvusius vedėjus, mokytojus, moksleivius skirti tą dieną susitikimui koncerte. Per dvidešimt metų Vysk. Valančiaus mokykloje dirbo gana gausus skaičius mokytojų. Šimtai moksleivių lankė ją. Vieni baigė, kiti ne. Į šį vakarą susirinkime visi, nes bus įdomu susitikti. Sekite informacijas dėl programos.

• Beverly Ruth Kazis, dukterė Alekso ir Lily Kazių, gyvenančių Brooklyn Hts., Ohio, sėkmingai baigusi lėktuvų palydovės kursus Floridoje ir išlaikiusi egzami-

Charles F. Carr Wm. T. Gerald Nathan W. Oakes

Society National Banko direktorių tarybos posėdyje, kaip praneša tarybos prezidentas Walter F. Lybarger Jr., pakelti į aukštesnes pareigas penki asmenys.

Charles F. Carr paskirtas senioru viceprezidentu. Jis dirba šioje įstaigoje nuo 1959 metų, vadovauja palikimų departamentui.

Viceprezidentais išrinkti William T. Gerald ir Nathan W. Oakes. Gerald pradėjo Society įstaigoje dirbti pernai kaip asistentas viceprezidentas.

Oakes, dirbęs specialistu šio banko investicijų departamente, buvo asistentas viceprezidentas.

Larry L. Leedy pakeltas viceprezidentu, jis buvo kasininko padėjėju. Harry B. Olds, Jr. sugrįžo į Society po dviejų metų tarnybos Elkhart, Indiana, banke.

BALANDŽIO 27 D. (SEKMADIENI), 5:30 VAL.
NAUJOSIOS PARAPIJOS SALĖJE,

ŠV. KAZIMIERO LITUANISTINĖS MOKYKLOS RENGIAMAS

LITERATŪROS IR TAUTINIŲ ŠOKIŲ VAKARAS

Savo kūrybą skaito: B. Auginas, A. Balašaitienė, K. Gaidžiūnas, V. Kavaliūnas ir M. Venclauskas.

Ižanginis žodis prof. A. Augustinavičienės.

Tautiniai šokiai — "Šoktinio".

Įėjimas — auka. Moksleiviams nemokamas.

Visi nuoširdžiai kviečiami dalyvauti ir paremti mokyklą.

Seselė M. Ksavera jai suruošose išleistuvėse Clevelande.

J. Carlos nuotrauka

SESELĖS M. KSAVEROS IŠLEISTUVĖS

Balandžio 13 d. vakare Naujosios Parapijos apatinėje salėje susirinko nemažas būrys clevelandiečių atsisveikinti su lietuve misijoniere Sesele Marija Ksavera, kuri apie metus laiko viešėjus Clevelande, grįžta į tolimąją Raudoniją, Braziliją.

Pobūvį pravedė M. Kižienė, rengėjų — lietuvių katalikų moterų vardu pakviesdama susirinkusius prie skoningai papuoštų stalų vaisiams, kurias malda pradėjo parapijos klebonas kun. J. Angelaitis.

Visų susirinkusių vardu šiltą atsisveikinimo žodį tarė St. Radzevičiūtė, linkėdama Seselei Ksaverai fizinės bei dvasinės stiprybės ir toliau

darbuotis Dievo garbei ir žmonijos gerovei. Ji kvietė seselę būti Lietuvos "ambasadore" tolimoj P. Amerikoje, išeikdama jai visų dalyvių pasirašytą St. Rūkienės knygą "Vergijos Kryžkeliose" bei sudėtas aukas jos misijai darbuipalengvinti. Taip pat seselę išteikta Vytis, kuri primins jai, toli nuo savųjų besidarbuojančiai, jos kraštą bei lietuvišką kilmę; lietuviškos vėliavėlės, kurias ji gal ras progą paskleisti ir tarp svetimųjų; Sibiro lietuvių maldaknygė, skirta dovanoti jos vyskupui; ir knyga "War Against God in Lithuania". Palinkėta, kad šios bei St. Rūkienės knygos turinys būtų jai ramsčiu gyvenant ir darbuojantis tokiose sunkiose sąlygose.

Trumpą žodį taip pat tarė klebonas kun. J. Angelaitis, iškeldamas pašaukimo kilumą ir kviesdamas remti seselę maldomis bei aukomis.

Seselė Ksavera dėkojo už linkėjimus, dovanas bei aukas ir nupasakojo savo kelią į tolimą jį misijai kraštą bei pasidalino išpūdžiais iš savo darbo ir gyvenimo tarp laukinių žmonių. O tas kelias buvo sunkus, ypač jo pradžia. Brazilijon ji pateko per Prancūziją, kur ji buvo išsiųsta atlikti noviciatą, kad vėliau grįžtų darbuotis į Lietuvą. Užėjęs II Pasaulinis karas ir okupacija uždarė kelius į tėvynę ir tada jos akys išsirdis nukrypo į misijas, kur ir nuvyko pasitaikius progai. Jau šešeri metai ten ji darbuojasi kartu su lietuviu kun. dr. Bendoraičiu.

Šį atsisveikinimą ir vaises organizuojant ypač daug pasidarbavo Ežerskiai, St. Radzevičiūtė bei L. Balienė; taip pat daug padėjo Ilandai,

Kavaliūnai, bei kiti pobūvio dalyviai. Betos seselę parėmė Clevelando Birutininkės, BALF'as bei daug pavienių asmenų.

Nors čia jai viešint surinkta ir išsiųsta nemažas kiekis rūbų, Seselė Ksavera bus dėkinga už bet kokią paramą — kiekvienas rūbas ar kitas mums nereikalingas daiktas ten yra naudingas ir reikalingas. Jei atsirastų dar asmenų, norinčių įsusielti, galima skambinti telefonu 481-4169 dėl informacijos.

Gi mielai seselei — dar kartą sėkmės.

(ds)

NAUJA TELEFONŲ NUMERIŲ KNYGA

Balandžio 14 d. pradėta dalinti Clevelando gyventojams, telefonų naudotojams, knygos, kurių išdalinimas baigsis gegužės 18 d.

Baltais puslapiais knygos išspausdinta 890,000 (20,000 daugiau negu pernai), ir 824,000 knygų išspausdinta geltonais puslapiais (3,000 daugiau negu 1968 m.). Šiomet į knygas įdėta 20 baltų puslapių daugiau ir 32 puslapiai geltonoje knygoje.

Baltais puslapiais knygos viršelis papuoštas "Eyes of EVE" (Ievos Akys) atvaizdu; ta Ieva nėra profesionalė modeliotoja, bet Garfield Heights priemiestyje gyvenanti moteris šeimininkė, trijų vaikų motina, rasta tinkama tam naujam tamsiai žalios spalvos knygos viršeliui papuošti. Greita tų dviejų didelių knygų, bus palikta ir maža adresams ir telefono numeriams užrašyti knygelė.

• Vysk. Valančiaus Lit. mokykloje aštunto ir dvylikto skyriaus baigiamieji egzaminai įvyks gegužės 10 ir 17 dienomis. Mokslo metai baigiami gegužės 25 p. maldomis.

• Clevelando moksleiviai ateitininkai gegužės 10 d. rengia moksleiviams šokių vakarą.

PARDUODAMAS NAMAS: trijų miegamų colonial, naujai dekoruotas; apvertas kiemas. Parduoda savininkas. Naujos parapijos rajone. Telef. 486-5130. (33-34)

Pirmos Komunijos atminties nuotraukos

TALIS STUDIO

VESTUVIŲ PORTRETAI IR MOKSLĄ BAIGUSIŲ FOTOGRAFAVIMAS

Studija naujoje vietoje:

15606 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio 44110
Telefonas 692-1515

GERESNIAM JŪSŲ PATARNAVIMUI.

WANTED AT ONCE

CRAFTSMEN

TOOL & DIE MAKERS SCREW MACHINE-SET UP

IMMEDIATE OPENINGS FOR EXPERIENCED TOOL & DIE MAKERS AND SCREW MACHINE OPERATORS AND SETUP MEN

EXCELLENT WAGES WITH OPPORTUNITY FOR ADVANCEMENT

Company Benefit Programs Includes:

★ Life Insurance
★ Hospitalization
★ Major Medical

★ Company Paid Pension Plan
★ Paid Holidays And Vacation

APPLY CALL OR WRITE TO EMPLOYEE RELATIONS MANAGER

EXIDE POWER SYSTEMS DIVISION ESB INCORPORATED

P. O. Box 1797, Sumter, South Carolina
(803) 469-8511

(33-36)

WEATHERHEAD

NEEDS

TOOLMAKERS
TOOLROOM GRINDERS
ELECTRICIANS
MACHINE REPAIRMEN

Must be experienced, able to work any shift. Good hourly rates, fringe benefits. Convenient location 3 min. from I-90 and Eddy Rd. interchange. Protected parking and contemporary working conditions.

WEATHERHEAD

300 EAST 131 STREET

"Our 49th year in Cleveland"

An Equal Opportunity Employer

(32-33)

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

Naturally SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvos Pasiuntinybės Patarėjas Šveicarijoje dr. Albertas Gerutis Lietuvių Fondo būstinėje kalbasi su A. Rėklaičiu, LF Valdybos Vykd. vicepirmininku ir reikalų vedėju. V. Noreikos nuotrauka

• "Lithuania 700 years" gauti pas Pilypą Narutį, 6441 So. Washtenaw, Chicago, Ill. 60624, telef.: WA 5-9436, arba pas A. Paškonių, 7247 So. Whipple, Chicago, Ill. 60629, telef.: PR 8-8666.

Per Lietuvos Nepriklausomybės Fondą kainą yra 10 dol. prisiunčiant čekį.

Adresas: Lithuanian Independence Fund, 87-80 96 Street, Woodhaven, N. Y. 11421.

• Ona Kajeckienė, Lietuvos atstovo Washingtonė žmona, lydimą p. Krivickienės, balandžio 19 d. atsilankė Grandinėles šokių koncerte Baltimorėje ir išreiškė savo pasitenkinimą bendra grupės scenine išvaizda ir jaunų šokėjų atliekamais šokiais.

Tai buvo labai sėkminga Grandinėles išvyka į rytus. Aplankyta Baltimorė, Washingtonas ir užmegsti ryšiai tolimesniems Grandinėles pasirodymams Philadelphiaje, New Yorke ir kitur.

Šį šeštadienį, balandžio 26 d. Grandinėles šokėjai ir muzikantai atlieka pilną šokių programą Londono (Ontario) lietuviams.

Jei yra kuo Clevelando lietuviams džiaugtis ir rūpintis, tai tame tarpe turėtų būti ir Grandinėles jauni šokėjai ir muzikantai, kurie, šalia kitų įsipareigojimų, savo ryžtu, darbu sugebėjimu sukūrė vieną iš judriausių, drąsiausių, pilniausių lietuviškų sceninių šokių grupių.

ZUVUSIŲ POLITINIŲ KALINIŲ PAGERBIMAS

Lietuvos Rezistencijos buvusių politinių kalinių sąjunga, Chicago, padalinys, organizuoja bolševikų ir nacių kacetuose žuvusių lietuvių pagerbimą.

1. Gegužės 11 d., 10 val. Jėzuitų koplyčioje, Chicagoje, bus pamaldos už žuvusius. Pamokslą sakys kun. K. Jursėnas, ilgą laiką kalėjęs bolševikų kalėjimuose Rusijoje.

2. Po pamaldų Jaunimo Centro apatinėje salėje bus buvusių politinių kalinių susirinkimas.

3. Tą pačią dieną 4 val. po pietų Jaunimo Centre bus žuvusiems pagerbti akademija.

Kalbės kun. prof. Stasys Yla, Stuthofo kaceto kalinys.

Meninę programą išpildys Pedagoginio Lituanistinio Instituto studentai.

Akademinę programą pradės prof. M. Mackevičius, Stuthofo kaceto kalinys.

Ta pačia proga salėje bus iš bolševikų ir nacių kalėjimų bei KZ išsineštos medžiagos parodėlė.

Minėjimo reikalais smulkesnių informacijų galima

gauti pas Pilypą Narutį, 6441 So. Washtenaw, Chicago, Ill. 60624, telef.: WA 5-9436, arba pas A. Paškonių, 7247 So. Whipple, Chicago, Ill. 60629, telef.: PR 8-8666.

Lietuvos Rezistencijos buvusių politinių kalinių Sąjungos Centro V-ba

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS

SUKAKTUVINIO SEIMO

1969 M. GEGUŽĖS MĖN. 30 IR 31 DIENOMIS

NEW YORKE, N. Y.

(ROOSEVELT HOTEL, MADISON & 45TH ST.)

DARBOTVARKĖ

Penktadienis, gegužės mėn. 30 d.

11:00-1:00 Registracija

1:00-2:30 Seimo atidarymas ir iškilmingas posėdis

1. Seimui rengti komiteto pirmininko žodis — Algirdas Budreckis;
2. Himnai;
3. ALT S-gos pirmininko žodis — Teodoras Blinstrubas;
4. Mirusiųjų pagerbimas — Vaclovas Mažeika;
5. S-gos nueitas kelias — Emilija Čekienė;
6. Steigiamojo seimo (1949) dalyvių pagerbimas — Mečys Valiukėnas;
7. Sveikinimai.

2:30-4:30 Darbo posėdis

1. Seimo prezidiumo sudarymas;
2. Darbo posėdžių darbotvarkės priėmimas;
3. Seimo komisijų sudarymas;
4. S-gos Valdybos pranešimas;
5. Revizijos komisijos pranešimas;
6. Diskusijos dėl pranešimų.

4:30-5:30 Pertrauka

5:30-7:30 Darbo posėdis

1. Lietuvos laisvinimo reikalai ir ALT Sąjunga — Eugenijus Bartkus;
2. Lietuvių Tautinio Sąjūdžio vadovybės pranešimas;
3. Pranešimas ALTO reikalais;
4. Pranešimas BALFO reikalais;
5. Diskusijos dėl pranešimų.

8:00 Pobūvis (kokteilis)

Šeštadienis, gegužės mėn. 31 d.

9:00-12:00 Darbo posėdis

1. Skyrių atstovų pranešimai;
2. Pranešimų apžvalga ir žvilgsnis į skyrių ateities veiklą — Antanas Diržys;
3. Diskusijos dėl bendros veiklos;
4. Įstatų keitimo projekto svarstymas ir priėmimas — Jonas Jurkūnas.

12:00- 1:00 Pertrauka

1:00- 3:00 Darbo posėdis

1. Mandatų komisijos pranešimas;
2. Nominacijos komisijos pranešimas;
3. Rinkimai:
 - a. S-gos pirmininko ir valdybos narių,
 - b. Tarybos narių,
 - c. Revizijos komisijos;
4. Nutarimų komisijos pranešimas;
5. Kiti klausimai, sumanymai;
6. Seimo uždarymas.

3:00- 6:00 Vilties Draugijos narių suvažiavimas

8:00 Meninė dalis ir banketas

ALT Sąjungos Pirmininkas
Teodoras Blinstrubas

Bronė Paplėnienė
Sąjungos Sekretorius

K. RAMONAS PASITRAUKĖ Į PENSIJĄ

Peoples Gas Light & Coke company, Chicagoje, vykdydama savo reformas, pasiūlė savo tarnautojams, dar nesulaukusiems 65 m. amžiaus, savo noru išeiti į pensiją. Pati Co. trūkstantį iki 65 m. laikotarpį moka išėjusiems jų Social Security pensijos skirtu mą ir savą, kompanijos pensiją. Ta išimtimi

VALENTINOS KOJELIENĖS koloratūrinio soprano DAINŲ REČITALIS

Gegužės 4 d. 3 val. p.p.

Chicagoje, Orchestra Hall,
220 So. Michigan Ave.

BILIJETAI PARDUODAMI MARGINIUOSE IR
KIEKVIENĄ DIENĄ PRIE KASOS.
KONCERTO PELNAS SKIRIAMAS BALFUI.

Kostas Ramonas

pasinaudodamas iš darbovietės pasitraukė ir Kostas Ramonas.

Minėtoje kompanijoje Kostas išdirbo arti 20 metų, nuo pat atvykimo į šį kraštą. Pastaruosius eilę metų jis dirbo senior clerk poste. Jo viršininkai buvo patenkinti jo sugebėjimu ir rūpestingumu. Taip pat jis buvo vertinamas ir mėgiamas visų bendradarbių. Vienas jo bičiulių aiškina šią proga, esą kompanija tik dabar galės pamatyti kokių apkrėvimu ir sugebėjimu dirbo Kostas, kai jį pakeičiant reikėję jo darbui skirti du tarnautojus.

Malonu pastebėti, kad Kostas Ramonas yrasesnas ir pastovus Dirvos bičiulis-rėmėjas, o šiuo metu jis yra stipriai įsijungęs į Lietuvių Tautinių Namų organizacinį darbą; priedo -- jis administruoja bendrovės biuletenį. Tikėtina, kad dabar, jis būdamas laisvesnis laike, šiose jo mėgiamose srityse parodys dar didesnę aktyvumą. (mv)

LIETUVIŲ PREKYBOS RŪMAI CHICAGOJE RŪPINASI STUDENTŲ STIPENDIJOMIS

Lietuvių prekybos rūmų susirinkimas įvyko balandžio 9 d. Dariaus-Girėno salėje. Jį atidarė pirm. Kazimieras Oksas trumpu žodžiu, pranešdamas, kad organizaciją vėl įstojo pora narių, o vienas — iždin. A. Valonis miesto išrinktas Senior Citizen ir bus pagerbtas gegužės 17 d. — 31 d. su kitų tautybių žmonėmis, pagal kasmetinę Chicago miesto tradiciją.

Sekr. Br. Gramontas pranešė, kad stipendijų gavimo reikalu yra paduota valdybai 24 prašymai. Jie greitai bus svarstomi, o pačios stipendijos (scholarship) bus įteiktos ir paskelbtos metinio banketo metu gegužės 18 d. Acacia Country Club, Route 66 and Wolf Road, La Grande, Ill. Stipendijas gaus penki studentai.

Dir. J. Evans kalbėjo apie nario mokesčius, o Metropolitan banko viceprezid. A. Baliūnas plačiau nušvietė dir. Antano Valonio 50 metų tarnybą Metropolitan

banke ir jo viešą miesto pagerbimą, suteikiant garbės piliečio vardą, primenant jo darbus ir iškabinant jo paveikslą City Hall salėje.

Paskui jisai pristatė inž. arch. Albertą Kerelį, kaip šio vakaro paskaitininką apie Chicago architektus ir jų atliktus darbus šimtmečio laikotarpyje. Kaip žinome, dabar architekt. A. Kerelis yra Lietuvių Architektų Sąjungos Chicagoje pirmininkas. Prelegentas kalbėjo ir parodė slaidėmis žymesnius pastatus Chicagoje, kurie buvo suplanuoti amerikiečių architektų. Pažymėjo ir lietuvių toje srityje dirbusius, o pirmoje vietoje — arch. Matą Zaldoką, kurio projekto dėka dauguma lietuviškų pastatų yra Chicagoje pastatyti. Paskaita buvo įdomi ir vertinga.

Apie šimtinę svečių vaišino ūkio vadovas P. Vilkelis ir šeim. O. Leterskienė.

A. Gintneris

• Valentinos Kojelienės dainų rečitalis įvyks vyšnių žydėjimo ženkle — š. m. gegužės mėn. 4 d., sekmadienį, 3 v. p. p., Chicagoje, Orchestra Hall, 220 Michigan Ave.

Schuberto, Schumano, Faure, Boito, Respighi ir Banaičio kūriniai, kaip praeities gėlės, suteiks mums nepamirštamą prisiminimą.

Širdies ilgesio dainos skiriamos tiems, kam šiandieną jos labiausiai reikalingos — B a l f u i. Gal ir mes prisidėsime?

Bilietai Marginiuose ir kasdieną prie koncerto kasos. (Sk.)

CAMBRIDGE

BAŽNYTINIS KONCERTAS

Nekalto Prasidėjimo parapijos Cambridge, Mass. klebonas kun. Simeonas Saulėnas ruošia savo bažnyčioje įdomų koncertą. Programoje bus vargonų, dainavimo ir smuiko veikalai,

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota
U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITES į mūsų vienintelę Chicagoje lietuvių įstaigą, turinčią teisę SAVO VARDU siųsti siuntinius tiesiai iš Chicago į Lietuvą.

Vedėjai: E. ir V. ZUKAUSKAI

WANTED AT ONCE

1ST CLASS SKILLED

MILL OPERATORS

BORING MILL OPERATORS

RADIAL DRILL OPERATORS

LATHE OPERATORS

1st & 2nd Shifts

Steady work. Long program. Full fringe benefits. Overtime at top rates.

SIMPLEX CORP.

7621 INTERVALE DETROIT, MICHIGAN 48238

(30-36)

Aukos Dirvai

Prenumeratų prašędami ir kitokioms progoms Dirvai aukas atsiuntę:

Kleb, B. Ivanauskas,	
Cleveland	6,00
V. Markevičius, Chicago	2,00
J. Mitkus, Detroit	1,00
J. Mačiulaitis, Dearborn	2,00
K. Vadišius, Manchester	1,00
E. Stepas, Euclid	2,00
A. Balyš, Cleveland	2,00
A. Ramanauskas, Deerfield	2,00
A. Rėklaitis, Chicago	2,00
P. Kleinas, Racine	2,00
J. Nesavas, Detroit	2,00
A. Kaulakis, Miami	15,00
A. Plavičius, Cleveland ...	5,00
A. Rukštelė, Chicago	2,00
J. Petkūnas, Chicago	2,00
A. Verbickas, Chicago	2,00
R. Liormonas, Rochester	1,00
J. Česonis, Phila.	2,00
J. Šulaitis, La Grange	7,00
S. Jurkūnas, Chicago	5,00
E. Augustaitis, Chicago ...	2,00
A. Simonaitis, Chicago	2,00
Prez. A. Smetonos Min.	
K-tas, St. Catharine	10,00
J. Petrauskas,	
St. Petersburg	7,00
G. Dragūnas, Phila.	2,00
J. Lukas, Phila.	1,00
V. Bačanskas, Baltimore	2,00
S. Nutautas, Sodas	5,00
P. Šlepėtis, Elizabeth	2,00

skirti bažnytinei muzikai. Girdėsime Bachą, Aleksandravičių, Budriūną, Sasnauską, Brahmsą, Thome ir Dubois bei Vivaldi veikalus. Išpildytojais bus dainininkė Stasė Daugėlienė, sopranas, smuikininkas Iz. Vasyliūnas — smuikas, ir Vytenis Vasyliūnas — vargonai. Koncerto pradžia — 2 val. po pietų, balandžio 27 dieną. Prašome gausiai visus dalyvauti. Įėjimas laisvas.

NEW YORK

• Šeštoji Madų Paroda

New Yorke rengiama gegužės 4 d. puošnioje Le Corndon Bleu salėje. Parodos tikslas šiais metais yra paremti "Neringos" mergaičių stovyklų statybą Putname, Conn. Rengimo komitetą sudaro: R. Alinskienė, I. Dičpinigaitienė, S. Gedvilaitė, F. Ignaitienė, A. Kazickienė, J. Kiaunienė, R. Kudžmienė, A. Sabalienė, N. Ulėnienė, L. Vainienė, M. Varnienė ir J. Vytunienė.

GRAŽI IR VERTINGA DOVANA

Vyriški šveicariški HY MOSER 18 karatų aukso, 25 akmenų, automatiški, kalendorius, incabloc laikrodžiai, naujausios gamybos ir mados, parduodami labai žemomis kainomis su garantija. Dėl katalogų ir kitų informacijų rašyti:

S. V. STARAS — IMPORTER,
23 Mendon St.,
Worcester, Mass. 01604